
MUISTOLEHTOJEN SUUNNITTELUN ERITYISPIIRTEITÄ

Suunnittelun lähtökohdat ja kohdeinventointi

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö
Maisemasuunnittelun koulutusohjelma

Lepaa, kevät 2014

Tuija Pajunen

LEPAA

Maisemasuunnittelun koulutusohjelma

Tekijä

Tuija Pajunen

Vuosi 2014

Työn nimi

Muistolehtojen suunnittelun erityispiirteitä

TIIVISTELMÄ

Tuhkahautaukset ovat lisääntyneet merkittävästi Suomessa viimeisinä kahden vuosikymmenenä. Kaikkien kansalaisten hautaaminen on laissa annettu Suomen evankelisluterilaisen kirkon tehtäväksi. Muistolehdot ovat erityispiirteisiä, pienimuotoisia kokonaisuuksia, joiden suunnittelussa on huomioitava useita asioita.

Opinnäytetyön tavoitteena oli löytää muistolehtojen suunnitteluun liittyviä erityispiirteitä, mitä on otettava huomioon suunnittelussa ja huomioita ylläpidon näkökulmasta. Opinnäytetyön tuloksista on hyötyä uusien alueiden suunnittelussa ja vanhojen alueiden kehittämisessä. Työn tuloksena syntyi inventointi viidestätoista muistolehtokohteesta.

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä kirkkohallituksen ja kohdeseurakuntien kanssa. Opinnäytetyön materiaali on koottu seurakuntiin ja suunnittelijoille tehdyillä sähköpostikyselyillä. Kuvamateriaalia on otettu kaikissa kohteissa ja kohdekäyntien yhteydessä tehdyillä haastatteluilla on saatu täydentäviä kohtia työn tuloksena syntyneeseen inventointiin. Kirjallisuusmateriaalina on ollut hautausmaiden historiaan, suunnitteluun ja ympäristön psykologiseen merkitykseen liittyvää aineistoa.

Valitut viisitoista kohdetta olivat hyvin erilaisia. Suunnittelijoina olivat toimineet seurakunnan oma henkilöstö, vihersuunnittelu- tai arkkitehtitoimisto. Ainutlaatuinen kohde oli Raison Kirkkauden kappeli, joka on sisätilaan rakennettu talvipuutarha. Kohteissa oli luonnontilaisia metsäalueita ja toisessa äärilaidassa hyvinkin arkkitehtoninen kokonaisuus Tapiolan kirkkotarhassa. Muisto- ja uurnalehtojen sijoittamisessa on palattu vanhaan perinteeseen, kirkon ympäristöön arvokkaana hautausympäristönä. Kirkon ympäristöön suunniteltaessa on huomioitu rakennuksen arkkitehtuuri. Tällaisia kohteita oli useita. Muistolehtojen suunnittelun tavoitteena oli arvokas, vainajia kunnioittava ja rauhoittava kokonaisuus, jossa omainen voi kokea yksityisyyttä. Huomattava merkitys muistolehdoissa on muistelupaikan järjestelyt. Miten järjestetään omaisille mahdollisuus tuoda muistamisia alueen rauhoittavan yleisilmeen häiriintymättä? Hautausmaan ja muistolehdonkin tulisi olla aikaa kestävä. Tämä on huomioitava rakenteita ja kasvillisuutta suunniteltaessa.

Avainsanat hautausmaa, muistolehto, tuhkahautaus, suunnittelu

Sivut 32 s. + liitteet 44 s.

LEPAA

Degree Programme in Landscape Design

Author

Tuija Pajunen

Year 2014

Subject of Bachelor's thesis

Special Characteristics of Designing Memorial Parks

ABSTRACT

Cremations have increased significantly in Finland in the last two decades. The burial of all citizens is the mission of the Finnish Evangelical Lutheran Church according to the law. Memorial parks are specific, small-scale entities and in designing those areas many things must be taken into account.

The purpose of this thesis was to find specifics of designing memorial parks, what has to be taken into account in designing and to pick up points of maintenance. The results of the research will be useful in designing of new areas and to develop old areas. The result of the work was the inventory of fifteen memorial parks.

This thesis was collaborated with the National Church Board and parishes. The materials of the thesis were collected of e-mails from parishes and designers. Pictures were taken in targets and interviews completed the inventory. Literature was based on the history of the cemetery, designing and the psychological meanings of the environment.

The selected fifteen items were very different. The designers were the staff of the parishes, landscape designers and architects. A unique target was the Glory Chapel in Raisio, which is a winter garden. The targets were from natural forest to a very architectural cemetery in Tapiola. It seems that the old tradition is coming back, cemeteries close to the church are very valuable. When a cemetery is close to the building the architecture of the building must be taken into account. This thesis included many targets like that. The aim of designing memorial parks is to create a valuable, respectful and peaceful environment where the bereaved can feel privacy. The arrangements of memorial places are in an important role in memorial parks. How to arrange possibilities for the bereaved to bring the remembrance without disrupting the soothing environment? The cemeteries and memorial parks as well should be long-lasting. This must be taken into account in the designing of structures and vegetation.

Keywords cemetery, memorial park, cremation, designing

Pages 32 p. + appendices 44 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	4
2	TAUSTAA MUISTOLEHTOJEN SUUNNITTELULLE	6
2.1	Tuhkahautaamisen historiaa Suomessa.....	6
2.2	Tuhkahautaustavat.....	7
2.2.1	Urnahaudat	7
2.2.2	Muistolehto.....	9
2.2.3	Sirottelualue.....	9
2.2.4	Kolumbaario, tuhkaholvi.....	10
2.2.5	Sirottelu tai hautaaminen muualle kuin hautausmaahan	12
2.3	Muistomerkit urnahautoilla ja muistolehdoissa	13
2.4	Ympäristön vaikutus surutyössä.....	14
2.5	Hautausmaan perustaminen.....	15
2.5.1	Tarveselvitys.....	15
2.5.2	Hankesuunnittelu	15
2.6	Vanhoin arkkuhauta-alueiden uudelleenkäytön mahdollisuudet.....	17
3	MUISTOLEHTOJEN SUUNNITTELUN TUTKIMUS	19
3.1	Suunnittelun lähtökohdat.....	21
3.2	Suunnitelman idea ja näkyminen toteutuksessa.	23
3.3	Erytispiirteet.....	24
3.4	Ylläpidon näkökulmat.....	26
3.5	Paikat omaisten muistamisille.....	27
3.6	Kustannukset	30
3.6.1	Rakentamisen kustannukset.....	30
3.6.2	Ylläpidon kustannukset	30
4	PÄÄTELMIÄ	31
	LÄHTEET	33

Liite 1 Muistolehtojen inventointi

1 JOHDANTO

Suomen valtio on antanut evankelis-luterilaiselle kirkolle velvollisuuden ylläpitää yleisiä hautausmaita ja osoittaa kaikille kansalaisille hautapaikka (Hautausoimilaki 457/2003). Hautausmaiden ylläpitäjänä voivat olla myös esim. ortodoksisen kirkkokunnan seurakunta, valtio, kunta, rekisteröity yhteisö tai säätiö.

Tällä hetkellä hautausmaiden rakentamisesta ja ylläpidosta aiheutuvat kulut katetaan yhteisöverotuotosta, hautausmaksuista ja osittain myös kirkollisverovaroin. Valtionvarainministeriössä on valmistunut esitys Evankelis-luterilaisten ja ortodoksisten seurakuntien sekä muiden uskonnollisten yhteisöjen yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta lokakuussa 2013. Jos työryhmän esitys toteutuu, lakimuutos astuu voimaan vuonna 2015 muuttaen rahoitusta. (VMe 2013)

Seurakunnissa yleensä kirkkovaltuusto päättää hautausmaan perustamisesta, tarveselvityksen teosta, suunnittelutyön käynnistämisestä, tarjouksien hyväksymisestä, hautausmaakaavasta, käyttösuunnitelmasta ja varojen myöntämisestä hankkeelle.

Hautausmaita suunnitellaan, rakennetaan ja hoidetaan eläviä varten ja ne tuovatkin hyvin suunniteltuina monelle lohtua ja virkistystä sijaiten usein levollisessa ja rauhaisassa ympäristössä (Hockman 2004, 213).

Muistolehdot tarjoavat suunnittelulle enemmän mahdollisuuksia, kuin kaavamaisesti toteutettavat sukuhautatyypiset urna-alueet, joihin antavat vahvan leiman hautakivet, kynttilät, lyhdyt, kukat ym. (Palo, henkilökohmainen tiedonanto 23.1.2014.) Alueeksi voidaan varata arkkuhautaamiseen soveltumattomat alueet kuten kallioiset kohdat ja pohjavesialueet. Muistolehdoissa on useimmiten tietty alue varattu muistamisille kuten leikkokukille ja kynttilöille (tässä työssä näistä käytetään yhteisnimitystä *muistamisille*), kun muuten alue on yhtenäinen ja ”koskematon” (Kuvat 1 ja 2).

Kuva 1. Muistolehdoissa omaisten muistamiset keskittyvät niille varatuille alueille. Kuva on Lappeenrannasta.

Kuva 2. Omaisten tuomat kynttilät, lyhdyt, kasvillisuus ja erilaiset kivet muokkaavat urnasukuhauta-alueita. Kuva on Jyväskylän Lahjajarjun hautausmaalta.

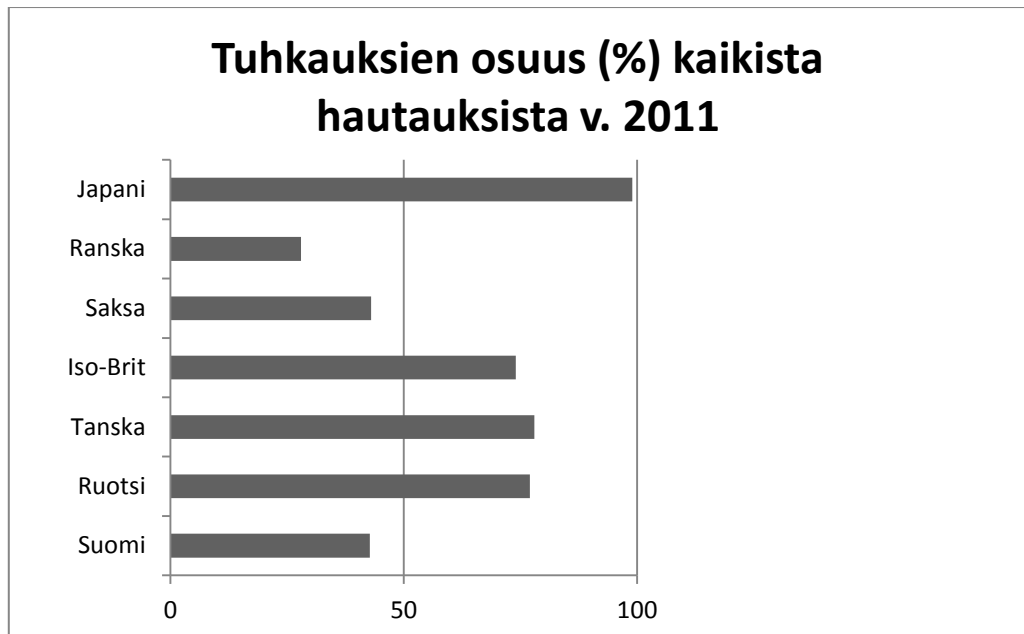
Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda esille muistolehtojen suunnitteluun vaikuttaneita tekijöitä sekä ylläpidon näkökulmia. Hautausmaa erityis ympäristönä vaatii suunnittelijalta ymmärrystä alueen luonteeseen. Työ tehdään luomani inventointimallin pohjalta. Mallissa esitellään kohteen perustiedot, suunnittelun lähtökohdat ja tavoitteet sekä huomioita kohteen toteutuksesta. Inventointi sisältää runsaan kuvamateriaalin. Tuloksista on hyötyä vanhojen alueiden kehittämiseen ja uusien alueiden suunnitteluun.

2 TAUSTAA MUISTOLEHTOJEN SUUNNITTELULLE

2.1 Tuhkahautauksen historiaa Suomessa

Tuhkahautaus kuuluu hyvin vanhaan perinteeseen Suomessa. Hautautapa on ollut hyvin yleinen jo kivikaudella. Pronssikaudelta peräisin olevista arkeologisista löydöksistä on tullut esiin keraamisia tuhkauurnia. Polttohautaus kuitenkin väistyi vuosisadoiksi 1200-luvun jälkeen uskonpuhdistuksen myötä. Tuhkahautaus nousi uudelleen esille eurooppalaisten vaikutteiden myötä. Euroopassa 1700-1800-luvuilla tiivistynyt kaupunkirakenne toi ahtaus- ja hygieniasyyt tarpeen kehittää hautausmaaa. Terveystieteiden vuoksi vuonna 1879 annetun asetuksen mukaan hautausmaa ei taudin tarttumisvaaran vuoksi voinut sijaita asetuksen välittömässä läheisyydessä. Suomessa samankaltaiset ongelmat koskivat aluksi lähinnä pääkaupunkia, Helsinkiä 1800-1900-lukujen vaihteessa. (Lahtinen 1989, 16, 69.)

Tuhkahautaus on kehittynyt Suomessa vähitellen 1900-luvun aikana. Suomen krematorioyhdistys perustettiin jo vuonna 1889, mutta ensimmäinen krematorio vihittiin käyttöön Helsingin Hietaniemen hautausmaalla vasta vuonna 1926. Tämän ensimmäisen krematorion ylläpitäjänä oli Suomen krematorioyhdistys. Yhdistyksellä on ollut nimimuutoksia yli 100-vuotisessa historiassaan. Tänä päivänä nimenä on Suomen hautausseuran keskusliitto Ry. Suomen Krematoriosäätiö r.s. on yhdistyksen suora jälkeläinen ja on omistajana edelleen Hietaniemen krematoriolle, joka toimi ainoana Suomessa vuoteen 1964 saakka. 1960-luvulla rakennettiin kaikkiaan kuusi uutta krematoriota ja sama määrä 1970-luvulla. Vuonna 2013 maassamme oli jo 22 krematoriota, joista osassa on kaksi uunia. 1920-luvun jälkeen polttohautauksen kasvua rajoitti huomattavan tiukka polttohautausasetus, ristiriidat uskonnollisissa näkemyksissä ja harvalukuiset krematoriot. Vasta vuonna 1990 voimaan tulleet muutokset polttohautausmenettelyissä asettivat arkku- ja urnahautauksen tasaveroiseen asemaan. Kuviossa 1 on esitettyä muutamien maiden tuhkausprosentit vuonna 2011. Suomi oli ja on edelleen huomattavasti jäljessä lähi-naapuri-maidemme tuhkahautausprosentista. (Lahtinen 1989, 70, 90, 108-110; Lindström 2011; Tuhkauksen tausta ja historia)

Kuvio 1. Vuonna 2011 tuhkahautauksien osuus kaikista hautauksista oli Suomessa 42,7 %. (Krematoriosäätiö)

2.2 Tuhkahautaustavat

Suurin osa tuhkista haudataan, sirotellaan tai sijoitetaan kolumbaarioon Suomen evankelisluterilaisten seurakuntien ylläpitämille hautausmaille. Vuosittain jonkin verran tuhkia haudataan tai sirotellaan luonnon- tai vesi-alueille. Hautaustoimilain (457/2003) mukaisesti urna on vuoden kuluessa sijoitettava pysyvään paikkaan.

2.2.1 Uurnahaudat

Uurnahautoilla (Kuva 3) yhdelle perheelle on varattu tietty alue, johon voi haudata useamman uurnan (Laurasvaara 2003, 2, 4). Haudalla on oma kivi tai esimerkiksi yksi kiven sivu voi olla varattuna suvulle.

Kuva 3. Urnahauta-alue Raision hautausmaalla.

Haudan istutuksista säädetään hautausmaan käyttösuunnitelmassa. Haudan edustalla voi olla yhtenäinen kasvillisuus tai sora-/nurmipinta, johon omaiset voivat istuttaa kukkia. Useimmiten on sallittu leikkokukkien, kynttilöiden ja lyhtyjen tuonti. Urnahanauta-alueita on myös luonnontilaisina metsämaan peittäessä hauta-alueita, kuten kuvassa 4 Lahden Levon hautausmaan veteraanilehdossa.

Kuva 4. Luonnontilainen veteraanilehto Levon hautausmaalla Lahdessa.

Urnahaudat muodostuvat usein täyteen ahdetuiksi perinteisten arkkuhautausmaiden pienoiskokoisiksi jäljitelmiksi. Jos käytölle ei aseteta rajoja, voivat nämä alueet muodostua epämieluisiksi kokonaisuuksiksi run-

saan kukka- ja tavaramäärän ympäröidessä kutakin lähekkäin sijaitsevaa pientä muistokiveä.

2.2.2 Muistolehto

Muistolehto on alue, jonne vainaja haudataan paikkaa merkitsemättä. Muistolehtoihin tuhka joko sirotellaan nurmen pintaan tai haudataan uurnassa tai ilman uurnaa, siten että omaiset eivät yleensä tiedä paikan sijaintia. Hauta-alueen läheisyyteen on yleensä varattu yhteinen paikka muistamisia varten. Alueelle haudattujen tai siroteltujen vainajien tiedoille on varattu muuri, pilari tai muu vastaava paikka (Kuva 5). Nimilaatta tai kai-verrus kuitenkin laitetaan vain omaisten pyynnöstä. Alue voi olla myös anonyymi, jolloin vainajien tietoja ei ole näkyvillä. (Laurasvaara 2003, 11.)

Kuva 5. Muistolehtoalue Raision hautausmaalla. Etualalla kynttiläkivet ja vasemmalla sivulla näkyvät yhteismuistomerkit nimilaatoille.

2.2.3 Sirottelualue

Alue, joka on varattu tuhkan sirottamiseen esim. maanpeitekasvillisuuden lomaan. Sirotteluun varattu alue voi olla myös kiviainesta kuten Vaasan uudella muistolehtoalueella kuvassa 6. Sirottelut tehdään, kun maan pinta on lumeton. Alueella voi olla yhteinen muistomerkki nimitietoja varten. (Laurasvaara 2003, 13.) Sirottelualue voi olla osa muistolehtoa tai nimitetään myös kokonaisuudessaan muistolehdoksi, jos alueella ei ole mahdollisuutta tuhkan maahan kätkemiseen.

Kuva 6. Sirottelualue Vaasan uudessa muistolehdossa. Sirottelu tapahtuu sillalta kivikkoon.

2.2.4 Kolumbaario, tuhkaholvi

Kolumbaario on erillinen muuri (Kuva 7), rakennelma tai rakennuksen osa (Kuva 8), jossa on uurnille varattu tila. Uurnat eivät maadu. Kun hallinta-aika päättyy, noudatetaan kyseessä olevan alueen käyttösuunnitelmaa. (Laurasvaara 2003, 9). Kallion kirkon kolumbaariossa on kallioon louhittu 4,8 m³ holvi, johon tuhkat kaadetaan kolumbaarion hallinta-ajan päättyttyä (Kuva 9).

Kuva 7. Kolumbaario Tapiolan kirkkotarhassa

Kuva 8. Kallion kirkon kirkkosalissa on kaksi muistelupaikkaa. Kolumbaario sijaitsee kirkon kellarissa. Omaiset pääsevät sinne vain urnaa viedessään. Omaiset voivat tullessaan kirkkoon sytyttää tuohuksen ja asettaa sen hiekka-astiaan. Taso on varattu leikkokukille.

Kuva 9. Kallion kirkon kellarin kolumbaarion lattialla on ristin alla kansi, josta aukeaa 4,8 m³ holvi, johon tuhka kaadetaan hallinta-ajan päätyttyä. Oikealla näkyy kolumbaarion uurnia.

Tuhkaholvi on metallista tai kivistä valmistettu maanpäällinen rakenne, jonka sisään tuhka laitetaan ilman uurnaa. Samaan tuhkaholviin voidaan sijoittaa usean vainaja tuhkat.

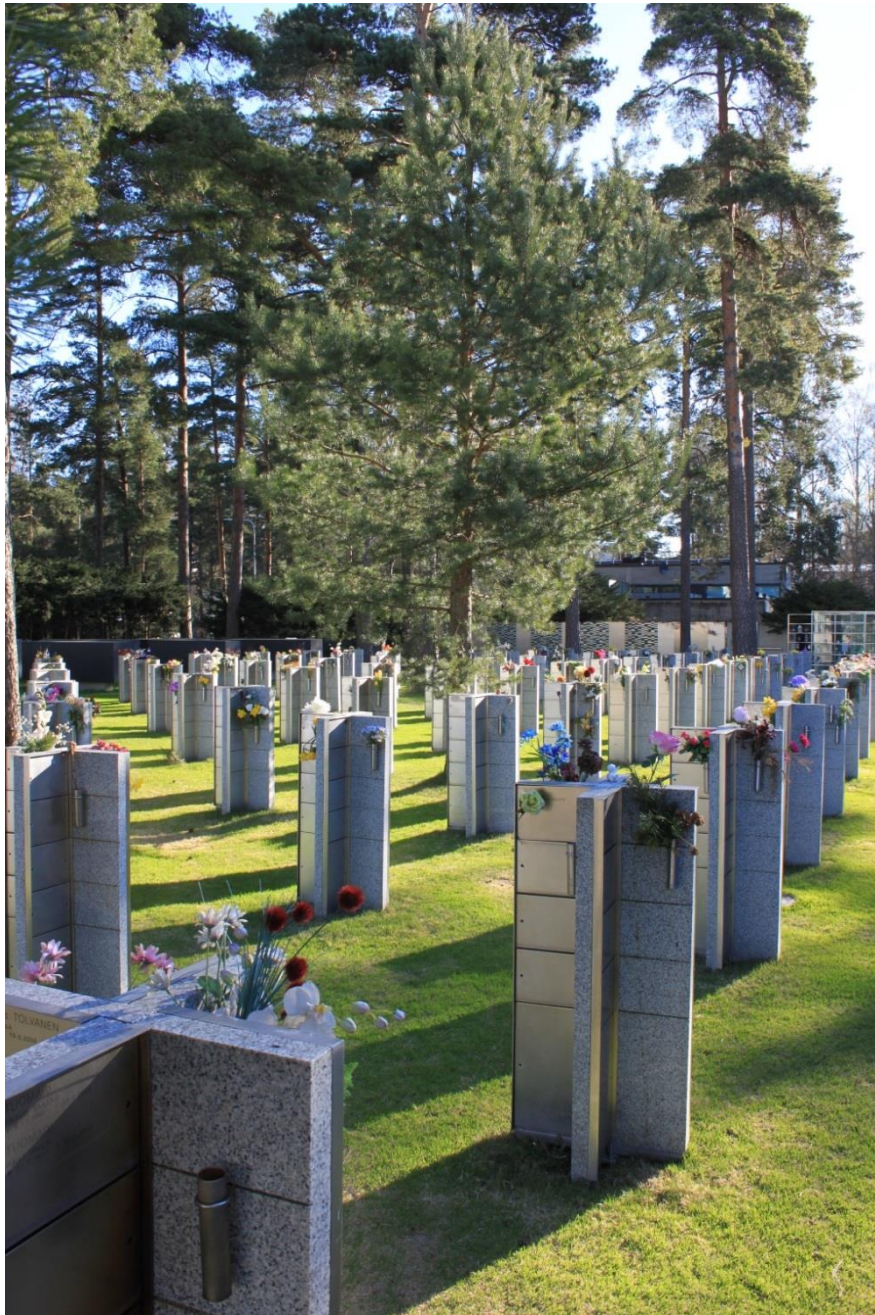
2.2.5 Sirottelu tai hautaaminen muualle kuin hautausmaahan

Tuhkan sijoittamiseen muualle kuin sitä varten varatuille hautausmaille on aina oltava alueen omistajan tai haltijan lupa. Tämä koskee sekä maa- että vesialueita. (Aaltonen ym. 2005, 75.) Mikäli halutaan perustaa yksityinen hauta ja hautapaikka halutaan merkitä esim. muistomerkillä, on haudan

perustamiseen anottava lupa aluehallintovirastolta ja kiinteistörekisteriin tulee haudasta merkintä rasitteena (Hautaus-toimiL 6: 16 §).

2.3 Muistomerkit uurnahautoilla ja muistolehdoissa

Kivi on perinteinen ja arvokas materiaali hautausmailla. Tuhkahautausalueilla yleisimmin käytetty muistomerkkimateriaali onkin kivi eri muodoissa. Kuvassa 10 on esillä Tapiolan kirkkotarhan uurnahautojen muistomerkit, jotka on valmistettu ruostumattomasta teräksestä sekä kivistä. Täysin vastakohtainen tähän symmetriseen hallittuun muotoon on Malmin hautausmaan muistolehto, jossa nimilaatat kiinnitetään peruskallioon (Kuva 11).

Kuva 10. Symmetriset kivirivit Tapiolan kirkkotarhan uurnahautoilla

Kuva 11. Malmin hautausmaan muistolehtoalueen nimilaatat kiinnitetään kallioon.

2.4 Ympäristön vaikutus surutyössä

”Tunnelman suunnittelu vaatii paneutumista katsojan asemaan. Sairaalan ympäristön on oltava mielenkiintoinen myös ikkunoista ja ylhäältä katsottuna, hautausmaan tunnelman lohduttava, puiston iloinen, aktivoiva tai hiljentävä tilanteesta ja paikasta riippuen.” (Iisakkila 2000, 17.)

”Muisteleminen valoisassa, hiljaisessa paikassa voi auttaa ajatusten suunnittamisessa tulevaisuuteen surusta huolimatta. Hautausmaan suunnittelu on hyvin pitkälle tunnelman suunnittelua.” (Iisakkila 2002, 47.)

Hautausmaita suunnitellaan ja rakennetaan vaikeissa elämäntilanteissa oleville ihmisille. Hautausmaat ovat myös julkisia puistoja silloin, kun ne sijaitsevat taajamien läheisyydessä. Hautausmaan rauhaan tullaan hakemaan levollisuutta ja muistellaan menneitä sukupolvia.

Johanna Laitinen tutki pienen ortodoksisen hautausmaan merkityksiä siellä käyneille ihmisille. Hänen maantieteenlaitokselle tekemässään pro gradu-työssä hautausmaan merkitys osoittautui hyvin moniulotteiseksi. Se edusti ihmisille vahvaa yhteisöllisyyttä, mahdollisuuksia pyhyiden kohtamiseen luonnon keskellä ja monia arkeen ja juhlaan liittyviä muistoja.

Salovuori 2009, 110

Yksilö rakentaa identiteettiään ja ylläpitää omaa minuuttaan havainnoinnin ja ympäristöstä saatujen kokemusten myötä (Aura, Horelli & Korpela 1997, 47). Jokainen yksilö kokee ympäristön omalla tavallaan. Hyvä suunnittelija luo monimuotoista maisemaa, jossa jokaisen on mahdollisuus saada myönteisiä ja tunnetilaa tukevia kokemuksia. (Aura ym. 1997, 134.) Ympäristön suunnittelussa voidaan vaikuttaa saatuihin kokemuksiin ja tunteeseen elvyttävyydestä. Hyvä ympäristö tukee ihmisen kokemia

myönteisiä tuntemuksia. Hoidetussa ja viihtyisässä ympäristössä ihminen kokee turvallisuutta ja rauhoittumista. Hoitamaton ympäristö voi saada aikaan arvottomuuden tunnetta ja negatiivisia tunteita. Huomattava merkitys elvyttävässä ympäristössä on kasveilla, joilla luodaan tiloja, virkistetään aisteja ja luodaan monimuotoisuutta. (Koivunen, Lindén, & Rappe 2010, 34, 36)

2.5 Hautausmaan perustaminen

Hautausmaan perustaminen tai laajentaminen on monivaiheinen prosessi, jossa on huomioitava seurakunnan hallinnollinen järjestelmä, kulttuuriympäristö, historia, maisemalliset ja liikenteelliset seikat, tulevaisuuden tarpeet sekä monet muut juuri kohteeseen liittyvät seikat. Uuden hautausmaan perustamisessa ovat osallisena useat eri tahot, mutta kokonaisuuden hallinta on joko seurakunnan työntekijällä tai tehtävään valitulla rakennuttajakonsultilla.

2.5.1 Tarveselvitys

Hautausmaan ylläpitäjä tekee selvityksiä hautausmaiden riittävydestä kuntalaisten hautaamiseen huomioiden myös kunnan rajojen ulkopuolelta tulevien vainajien hautaamisen. Hautausmaan laajennukseen tai uuden hautausmaan perustamiseen valmistaudutaan hyvissä ajoin. Tarveselvityksessä huomioidaan historia ja kehitys hautaustoiminnassa. Huomioon otetaan haudattujen määrät, väestökehitys ja erilaiset hautaustavat. Jo tässä vaiheessa on hyvä huomioida myös hoidon resurssit ja taloudelliset mahdollisuudet. Tarveselvitysvaiheessa voidaan jo kartoittaa sopivaa maahan aluetta laajennukselle tai kokonaan uudelle hautausmaa-alueelle. (Aaltonen ym. 2005, 161-163.)

2.5.2 Hankesuunnittelu

Hautausmaan sijainti on mietittävä tarkkaan, jotta se on kohtuullisella etäisyydellä asutuksesta ja liikennöinniltään soveltuvassa paikassa. Aluksi selvitetään omat tai mahdollisesti ostettavaksi tulevat kohteet. Paikan valinnassa on perehdyttävä kunnan kaavoitustilanteeseen. (Aaltonen ym. 2005, 162-163.) Prosessin edetessä hautausmaa-alue on erotettava omaksi kiinteistöksi. Lainhuuto- ja kiinteistörekisteriin ilmoitetaan hautausmaakäyttöä koskeva vallintarajoitus. (Hautaustoimilaki 4: 10 §).

Maaperä on tutkittava sekä pohjavesiolosuhteet. Maalajit sekä kallioalueet tutkitaan koko hautausmaaksi varattavalta alueelta. Arkkuhautausta soveltuva maalaji on hiekkaa, jossa on myös hienoa ainesta sitomassa ja estämässä sortumia hautojen kaivuun yhteydessä. (Aaltonen ym. 2005, 163.) Arkkuhautaussyvyytenä on useimmiten 2,1 m ja joillain hautausmailla jopa 2,6 m, jolloin päällekkäin voidaan haudata kolme arkku (Laurasvaara 2003, 8). Maaperän on oltava hautaamiseen soveltuvaa koko hautausmaasytyydeltä. Maalajin ollessa soveltumatonta esim. savimaata, on tehtävä massanvaihdot ja täytön yhteydessä tiivistettävä maa useaan kertaan eri syvyyksillä. Kalliopohja ei sovellu arkkuhautaamiseen vaativien räjäy-

tystöiden johdosta. Pohjavesialueilla, varsinkin hiekka- ja sora-alueilla on tehtävä tarvittavat pohjavesisuojausrakenteet. (Aaltonen ym. 2005, 163,165.) Tuhkasta ei ole todettuja ympäristöhaittoja. Tuhkahautaus on usein mahdollista sellaisilla alueilla, joita ei voida käyttää arkkuhautaukseen. Silloin, kun urna haudataan, on syvyyden oltava vähintään 60 cm (Laurasvaara 2003, 8). Sirottelu tapahtuu maan pintaan.

Maisemallisista ja kulttuurihistoriallisista asioista lausunnot hankitaan tarvittaessa. (Aaltonen ym. 2005, 163.) Tarveselvitysvaiheessa on myös jo hyvä saada lausunto kunnan terveysviranomaiselta. Myöhemmin on myös annettava terveydensuojelulain (736/1994, 13 §) mukainen ilmoitus. Terveystoimintaviranomaisen päätöksessä saattaa olla huomioitavia ehtoja hautausmaan toiminnalle. (Aaltonen ym. 2005, 165.)

Kirkkovaltuusto päättää hautausmaan perustamisesta/laajentamisesta. Sen hiippakunnan tuomiokapituli, johon seurakunta kuuluu, antaa lausunnon hautausmaan perustamisesta kirkkohallitukselle, joka vahvistaa päätöksen. (Aaltonen ym. 2005, 165.)

Hautausmaa suunnittelu ympäristönä on vaativa ja suunnittelijalta vaaditaan erityisosaamista maankäyttö- ja rakennusasetuksen sekä rakentamismääräyskokoelman (A2) säännösten mukaisesti (Aaltonen ym. 2005, 167). Suunnittelutyö aloitetaan esiselvityksistä. Lähtötiedoissa voidaan hyödyntää jo aiemmin tehtyjä tutkimuksia mm. maaperästä ja kulttuurillisista arvoista. Lisäksi voi olla tarpeen tehdä esim. kasvillisuusinventointi, huomioida liikenteelliset asiat, veden kulku ym. kohteeseen erityisesti liittyvät asiat. Työn aloituksessa tehdään ensin luonnosteluja, joista valitaan toimivien. Varsinainen suunnittelu alkaa hautausmaakaavan ja hautausmaan käyttösuunnitelman laatimisesta. (Aaltonen ym. 2005, 168.)

Hautausmaakaava on yleiskartta, joka osoittaa hautausmaan rajat, sen liikenteen järjestelyt, eri toimintojen sijoitukset sekä jakaa hautausmaalla oleviin yksikköihin. Hautausmaakaava laaditaan siten, että hautausmaaksi varattu alue tulee maaston luonne, kauneusnäkökohdat ja seurakunnan taloudellinen kantokyky huomioon ottaen käytetyksi tarkoituksenmukaisesti. Kaavaan sisältyy myös hautausmaa-alueen kuivatus- ja vesihuoltosuunnitelma, jätehuollon järjestäminen sekä käytävien, hautausmaiden ja rakennusten sijainti. (Aaltonen 2005, 168.)

Hautausmaan käyttösuunnitelma sisältää hautausmaakaavan sanallisen selityksen, joka selventää ne hautausmaakaavan yksityiskohdat, jotka eivät ilmene piirustuksista. Suunnitelmasta ilmenee lisäksi, onko hautausmaalla tai sen osalla käytössä syvähautaus ja missä järjestyksessä hautausmaasta otetaan käyttöön. Käyttösuunnitelmassa otetaan huomioon myös eri aikoina perustettujen hautausmaiden osien ominaispiirteet sekä esitetään hautausmaan käytön erityiset rajoitukset. (KJ 17: 6 §.)

Hautausmaakaava ja käyttösuunnitelma hyväksytetään kirkkovaltuustossa ja hiippakunnan tuomiokapituli vahvistaa sen. Kunnassa on käynnistettävä tarvittaessa asemakaavan muuttaminen tai laatiminen. (Aaltonen ym. 2005, 169-170.)

Selvitysten pohjalta suunnittelija laatii hautausmaakaavan mukaisesti tarkemmat yleissuunnitelmat, joiden mukaisesti haetaan mahdollisesti tarvittavat luvat rakennusvalvontaviranomaisilta. Yleissuunnittelun pohjalta laaditaan tarkemmat työpiirrokset ja -selostukset suunnittelualueelta. Toteutussuunnittelu sisältää sähkö-, kuivatus-, vesihuolto-, kasvillisuus-, jätehuoltosuunnitelmat ja määrälaskennan sekä työselosteet. Suunnittelussa on huomioitava muuttuvia tilanteita liikenteessä ja pysäköinnissä. Hautausmaalle liikennöinti on runsasta viikonloppuisin hautajaisten aikaan ja juhlapyhinä kuten jouluna. Kulkeminen hautausmaalla tulee olla esteetöntä. Valaistus on oltava riittävä. Kastelujärjestelmä helpottaa työtä ja hautausmaan ylläpitoa. Yleisölle on myös sijoitettava kastelupisteitä joka puolelle hautausmaata. Hautausmaalla kävijät ovat usein vanhuksia. Heille on järjestettävä levähdyspaikkoja. Hautausmaalla tai lähialueella on yleensä kappeli tai kirkko sekä muita rakennuksia, kuten huolto- ja sosiaalityilat ja yleisö-WC. Huoltotiloja tarvitaan kalustotilojen läheisyydessä ja hautausmaalla on huomioitava koneellinen haudankaivu. Toteutussuunnitelmaan vaikuttavat tietysti oleellisesti taloudelliset resurssit sekä ylläpidon mahdollisuudet tulevaisuudessa. (Aaltonen ym. 2005, 170-171.)

2.6 Vanhojen arkkuhauta-alueiden uudelleenkäytön mahdollisuudet

Suomessa on lukuisia käytöstä poistuneita arkkuhauta-alueita, jotka säilytetään ja hoidetaan hautausmaan arvoa vastaavalla tavalla. Viimeisistä hautauksista on kulunut useita vuosikymmeniä ja vainajien omaisia ei ole enää tavoitettavissa. Useat seurakunnat ovat alkaneetkin hyödyntämään kyseisiä alueita tuhkien hautaamiseen. Hautausmaan käyttösuunnitelman muutoksen kautta voidaan hakea lupaa uudelleen käytölle (Sakasti 2014). Muistolehdot vaativat pienen tilan ja ympäröivän alueen arvokkuus ja vanha miljöö säilyy, kun suunnittelu ja toteutus tehdään vanhaa kunnioittaen sekä huomioiden.

Vaasan hautausmaalla on seurakunnalle kuulusmenettelyn kautta palautunut reunakivellinen sukuhauta (Kuva 12) muutettu pieneksi muistolehto-alueeksi. Hautaa ympäröivät kivet on kunnostettu ja hautaa peittävät keksäisin yksivuotiset kukat. Pieneen muistolehtoon voidaan haudata 70 vainajan tuhkat. (Mäkinen, henkilökohtainen tiedonanto, 8.5.2014.)

Kuva 12. Seurakunnalle palautuneeseen hautaan perustettu muistolehto Vaasan hautausmaalla.

Mikkelissä vanhalle, 1800-luvun puolivälissä perustetulle arkkuhautausmaa-alueelle, johon ei juurikaan ole vuosikymmeniin enää haudattu arkkuja kuin joihinkin vanhoihin sukuhautoihin, on perustettu tuhkahautaosastoja. Hautausmaa on lähellä keskustaa ja omaisten hyvin tavoitettavissa. (Mikkelin tuomiokirkkoseurakunta.)

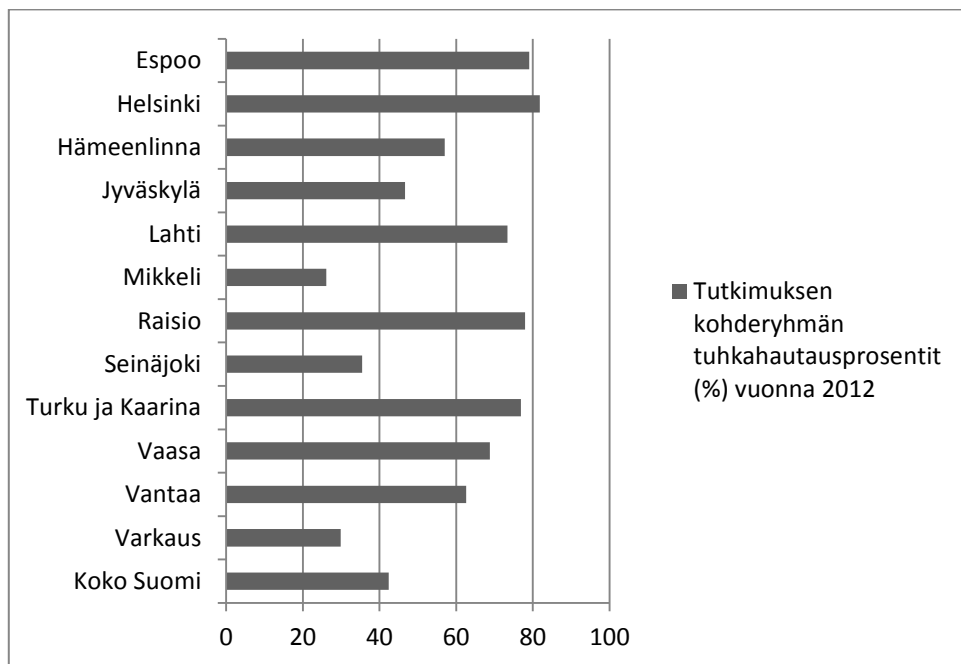
Peräseinäjoella on perustettu muistolehto hautausmaan vähäisellä käytöllä olleelle vanhalle osalle (Kuva 13). Sijoittamisen toivotaan tuovan uutta elävyyttä yli sata vuotta vanhaan alueeseen. (Karttunen, sähköpostiviesti 21.1.2014.)

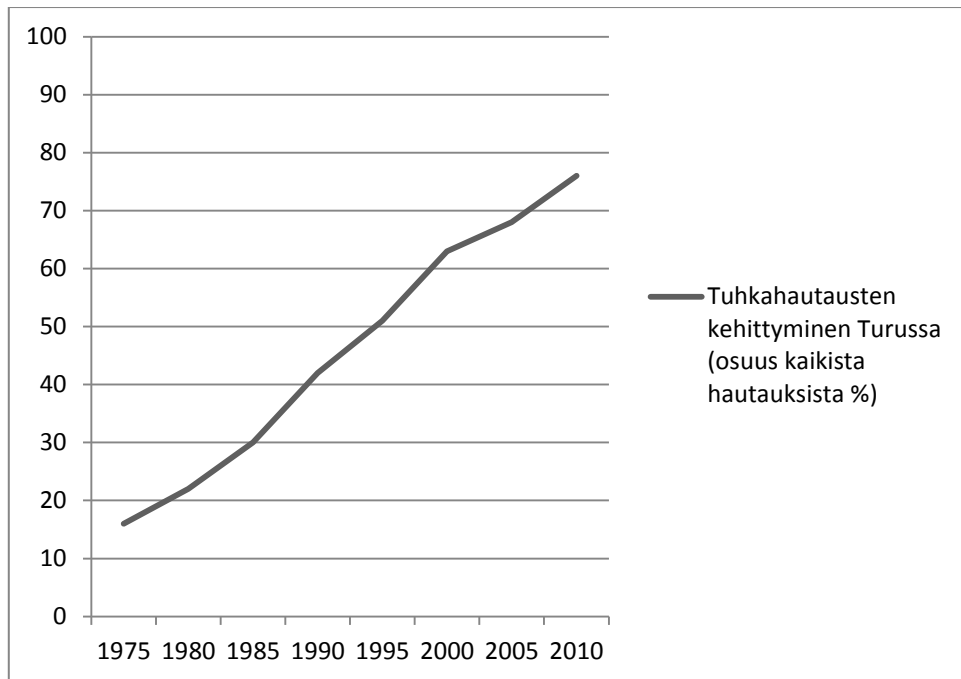
Kuva 13. Peräseinäjoen vuonna 2013 käyttöön vihitty muistolehto sijaitsee hautausmaan vanhalla osalla.

3 MUISTOLEHTOJEN SUUNNITTELUN TUTKIMUS

Tuhkahautaaminen ja erilaiset tuhkahautautavat ovat alkaneet voimakkaammin kehittyä 1990-luvulta alkaen Suomessa. Muistolehtoalueita on rakennettu muutamana viime vuosikymmenenä useille paikkakunnille Suomessa. Muistolehdot ovat erityisalueita, joiden suunnittelussa on huomioitava monia asioita. Pinta-alaltaan muistolehdot ovat pieniä, niiden tulisi tarjota lohduttavaa ympäristöä siellä vieraileville omaisille ja niiden ylläpidon kustannukset tulisivat olla kohtuulliset. Tutkimukseni kohteena olivat viisitoista hyvin erimuotoisesti toteutettua muistolehtoa. Tutkimusmenetelmäni oli kvalitatiivinen perustuen kyselyihin ja omaan havainnointiin kohteissa. Työni käynnistini tekemällä kohdekartoituksen seurakuntiin. Kohdekartoituksen tein sähköpostitiedustelulla, jonka osoitin Seurakuntapuutarhurit ry:n jäsenille. Tiedustelussa kyselin erimuotoisesti toteutettuja uurna- ja muistolehtoalueita Suomessa. Tiedustelun vastauksista poimin viisitoista kohdetta, jotka sijaitsivat sektorilla Vaasasta Helsinkiin. Kuviossa 2 on näkyvissä näiden kohdeseurakuntien tuhkahautausprosentit prosentteina kaikista hautouksista. Verrantona on kuviossa 3 tuhkahautauksen kehitys Turun- ja Kaarinan seurakuntayhtymässä vuodesta 1975 vuoteen 2010.

Kuvio 2. Tutkimusryhmän paikkakuntien tuhkahautausprosentit vuonna 2012 (Sakasti 2013)

Kuvio 3. Tuhkahautauksien osuus (%) kaikista haudouksista Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymässä (Markku Mannerkorpi, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2014)

Kohteista on ensimmäisenä otettu käyttöön Lahden Levon hautausmaan muistolehto 1970-luvulla (Aartolahti, henkilökohtainen tiedonanto 11.4.2014.). Kohteissa on myös mukana useita muistolehtoja, jotka on otettu käyttöön vuonna 2013.

Kohdekartoituksen jälkeen lähetin näihin kohdeseurakuntiin tiedustelun kohteen suunnittelijasta ja alustavia kysymyksiä itse kohteesta. Saatujen tietojen perusteella jatkoin tiedusteluja kohteiden suunnittelijoille sekä tarkentavia kyselyitä seurakuntiin. Kysymysten pohjana oli kuvan 14 mukainen luomani inventointilomake. Tekstiosan lisäksi kunkin kohteeseen on liitetty runsaasti kuvamateriaalia.

Tapiolan kirkkotarhan muistolehto

Kuva 1 Tapiolan kirkkotarhan muistolehto. Taustalla näkyy kirkko.

Sijainti: Kirkkopolku 4, Espoo

Valmistumisvuosi: 2004

Koko: Koko alue 1 500 m², muistolehto noin 300 m².

Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Lahdelma & Malkamäki

Muistomerkit: Muistolehdossa ei ole erillisiä muistomerkkejä ja patsaita. Uurnahautojen muistomerkit ovat ristinmuotoisia

Alueen kuvaus: Uurnalehto kokonaisuudessaan sijaitsee asutuksen keskellä modernia arkkitehtuuria edustavan vuonna 1965 valmistuneen betonisen kirkon vierellä. Alueella on muistolehdon lisäksi uurnasukuhautoja ja kolumbaariumuit. Tyyliltään alue on järjestelmällinen. Muistolehdon

kapasiteetti on noin 1 000 uurnasijaa. Kookkaita mäntyjä on koko uurnahautausmaan alueella. Useiden mäntyjen luona on maahan upotetut kohdevalaisimet.

Suunnittelun lähtökohdat: Kohteesta järjestettiin arkkitehtisuunnittelukilpailu, jossa haettiin olemassa olevan kirkkorakennuksen arkkitehtuuriin sopivaa ratkaisua uudesta arkkitehtonisesti korkeatasoisesta uurnahauta-alueesta. Seurakunta halusi tarjota Tapiolan asukkailla hautapaikan oman kirkon läheisyydestä.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Kirkkoympäristö itsessään luo alueelle erityisluonteen. Jo suunnittelukilpailun edellytyksenä oli luoda kirkkotarhaan ympäröivästä melusta ja liikenteestä suljettu tila, jossa voi tuntea rauhan ja yksityisyyden.

Suunnitelman "idea" ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? "Ajan jakso". Arkkitehti, professori Ilmari Lahdelman perusajatuksena suunnitelmassa on jatkaa hienovirtteisellä tavalla suomalaisen hautaamisen liittyvää perinnettä, sitä iliaxi kerralla muuttamatta. Toteutus noudattelee kirkon arkkitehtuuria järjestelmällisyydellään ja materiaaleillaan.

Huomioidut ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista, muisteluapaikasta ym. Muistolehdon viheralueen hoito on urakoitu. Seurakuntayhtymän työntekijät huolehtivat muisteluapaikan kynttilöistä ja kukista viikoittain.

Miten on järjestetty paikka omaisten muistamiselle? Kynttilöitä voi asettaa kynttilähuoneeseen ja lyhdyille on oma teineensä.. Kukkia voi tuoda erillisille betonipaaseille.

Onko alueella mahdollisuus siroteluun sekä uurnan hautaamiseen? Sirotelu ei ole mahdollista. Tuhkat haudataan uurnassa.

Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Rakentamiskustannukset koko uurnahautausmaasta n. 1.825.000,00 €. Ylläpitokustannukset eivät ole tiedossa.

Kuva 14. Inventointilomakkeen malli

Sähköpostein saaduista tiedoista aloin rakentamaan inventointikortistoa. Tärkeä osa työtäni on runsas kuvamateriaali. Sovin kaikkien kohteiden henkilöstön kanssa käynnistäni paikan päällä. Alueen esittelijöiltä kyselin vielä tarkentavia kysymyksiä mm. ylläpidosta. Oma havainnointiani sisällytin lähinnä kohtaan alueen kuvaus.

Kirkon ja hautausmaan läheisyys on meillä Suomessa vanhaa perinnettä, joka tuntuu olevan palaamassa. Kohteistani on pääteltävissä, että uudet muistolehtoalueet tuodaan takaisin ihmisen luo, kirkon läheisyyteen. Ensimmäiset muistolehdot 70- ja 80- luvuilta ovat olleet anonyymejä, joissa vainajien tiedot eivät ole näkyvissä. Uudemmissa muistolehdoissa on yleensä varattu paikka nimiläatoille juuri omaisten toiveesta.

Tutkimukseni tavoitteena oli saada koottua huomioita erilaisten muistolehtojen suunnittelusta ja suunnitteluun vaikuttaneista tekijöistä ylläpidon kokemuksiin. Tuloksia voi hyödyntää uusien alueiden suunnittelussa ja olemassa olevien alueiden kehittämisessä. Kohteina oli muutamia, joissa on otettu vanhoja arkkuhauta-alueita uudelleen käyttöön tuhkahautautamista varten. Tutkimukseni pohjalta voi saada ideoita alueiden uudelleen käyttöä varten.

3.1 Suunnittelun lähtökohdat

Kohteeni olivat hyvin erilaisia. Esimerkiksi Tapiolan ja Korson kirkon muistolehtojen suunnittelutyöhön on lähdetty suunnittelukilpailun kautta. Kirkkojen välittömään läheisyyteen sijoittuneet kohteet olivat useimmiten arkkitehtien suunnitteleamia. Kirkkojen arkkitehtuuria on haluttu toistaa pihajätkeellä. Varsinaiset viherosuudet olivat useimmiten suunnitelleet maisema-arkkitehdit tai suunnitteluhortonomit. (Hockman 2004, 261)

Joissain kohteissa suunnittelun lähtökohtana ovat olleet alueen olemassa oleva kasvillisuus ja maaston muodot. Arkkuhautausmaaksi soveltumaton osa hautausmaata on ollut myös tuhkahautausmaan suunnitteluun käynnistänyt tekijä kuten kuvassa 15 Jyväskylän Mäntykankaan hautausmaalta. Kivikkoisia ja kallioisia alueita oli kohteissani mm. Lahden Levon hautausmaalla ja Jyväskylän Mäntykankaan hautausmaalla. Nämä molemmat ovat luonnontilaisia alueita, joissa muistolehdon hauta-alue on saanut olla lähes koskemattomana.

Kuva 15. Jyväskylän Mäntykankaan hautausmaan urnametsä on alueella, johon arkkuhautaaminen ei ole mahdollista kivisyyden ja kallioisuuden vuoksi.

Tilanpuute on usein ollut suunnitteluun käynnistävä tekijä. Raisiossa Kirkkauden kappelin (Kuva 16) suunnittelun pohjana oli tilan puute olemassa olevalla hautausmaalla ja tavoitteena oli saada houkuttelevuutta tuhkahautaukseen. (Jantonen, henkilökohtainen tiedonanto 28.3.2014.)

Kuva 16. Raisonin Kirkkauden kappelilla haluttiin lisätä houkuttelevuutta tuhkahautaukseen ahtaaksi käyneellä vanhalla hautausmaalla. Osa, johon Kirkkauden kappeli on rakennettu, ei kallioisuuden johdosta sopinut arkkuhautaamiseen.

Historiallinen miljö ja alkuperäisen ympäristön kunnioittaminen ovat merkittävässä asemassa suunniteltaessa muistolehtoa osaksi vanhaa hautausmaata tai lähelle vanhaa rakennuskantaa.

3.2 Suunnitelman idea ja näkyminen toteutuksessa.

Kirkkojen läheisyyteen sijoittuneissa muistolehdoissa suunnittelun syvempi idea oli joissain kohteissa elämän kiertokulku syntymästä kuolemaan ja ylösnousemukseen. Elämää on verrattu Korson kirkon muistolehdossa symbolisesti puroon lähtien kastemaljasta ja päätyen sakariston ikkunasta avautuvaan hautausmaanäkymään, jonka läpi virtaa puro. Ylösnousemusta kuvaa urna-astia, jonka Vantaan seurakuntayhtymä lahjoittaa jäsenilleen.

Idean lähtökohtana on ollut myös paikkakunnan henki. Vaasan hautausmaalle (Kuva 17) oli pitkään toivottu merellistä aluetta. Muistolehtoalue, jonka näyttävänä symbolina on laiva, valmistui vuonna 2013. (Mäkinen, sähköpostiviesti 17.1.2014.)

Kuva 17. Vaasan merellinen muistolehto. Paikkakunnan luonne ja meren läheisyys on huomioitu suunnittelussa ja toteutuksessa.

Jyväskylän Lahjajharjun vuonna 2013 valmistuneessa hautausmaan laajenusosassa ideana on ollut uusien ratkaisujen löytäminen ja helppohoitisuus. Kohteeseen haluttiin yksityiskohtia ja yhtenäinen kokonaisuus, joka soveltuu hyvin alueen maastonmuotoihin. (Väisänen, sähköposti 25.3.2014)

3.3 Erityispiirteet

Selvityksen osana oli hautausmaan erityisluonteen huomioiminen suunnittelussa. Suunnittelu ja toteutuksen tavat tuntuivat tukevan perinteisesti ajateltua arvokasta, menneitä sukupolvia kunnioittavaa ympäristöä. Muistolehdoissa käytetyt materiaalit ja rakenteet ovat usein kiveä sekä muita arvokkaita materiaaleja, jotka luovat arvoisensa puitteet. Kasvillisuus on harkittua ja se toistaa ympäristön luomia edellytyksiä saaden aikaan viihtyisää ja rauhoittavaa ympäristöä. Kohteina oli myös luonnontilaisia muistolehtoja, kuten Levon hautausmaan muistolehto kuvassa 18, jotka sellaisenaan ovat arvokkaita ympäristöjä ja luovat kunnioitusta elämän kiertokululle sekä rauhoittavat olemuksellaan.

Kuva 18. Levon hautausmaan luonnontilainen muistolehto. Hauta-alue on nimimuurin takana metsässä.

Muistolehdot kirkkoympäristössä ovat jo sijainniltaan hautausmaaksi soveltuvia. Oli selvästi havaittavissa, että olemme palaamassa vanhaan perinteeseen kirkon ympäristöstä kirkkomaana, hauta-alueena. Kohteissani oli huomioitu kirkkojen arkkitehtuurin ja hautausmaan yhteen sopivuus huolellisella ja huomioivalla suunnittelulla. Hämeenlinnassa, Vanajan hautausmaalla (Kuva 19) oli keskiaikaisen harmaakivikirkon toisintona alueen muistolehdossa nimikivien materiaali harmaata graniittia (Laiho, sähköposti 28.4.2014).

Kuva 19. Vanajan kirkon rakennusmateriaalia on toistettu lähellä sijaitsevan muistolehdon rakenteissa.

Levollisuus ja rauhallinen ympäristö olivat keskeisiä piirteitä kohteissani. Sijaitsi muistolehto sitten vilkkaan taajaman keskustassa kuten kuvassa 20 tai vanhan hautausmaan osassa, tuntui kohteessa olevin tilarajauksin tai muilla ratkaisuilla saadun rauhoittavan ympäristön, johon on kunkin kävijän hyvä tulla muistelemaan menneitä sukupolvia ja käymään läpi surutyötä.

Kuva 20. Korson kirkon muistolehdossa voi tuntea levollisuuden ja rauhoittumisen vilkkaan taajamakeskuksen sisällä.

3.4 Ylläpidon näkökulmat

Muistolehdot osoittautuivat ylläpidoltaan kevyiksi. Varsinkin perennapinta-alueet olivat helppohoitoisia verrattuna nurmialueisiin. Rakenteet olivat selkeät ja kasvillisuus sijoitettuna siten, että hoitotyöt on helppo suorittaa. Hiemaan työläämmäksi katsoin Turun hautausmaan muistolehdon porrastetut hauta-alueet, jotka on leikattava työnnettävien ruohonleikkurein ja siimaleikkuriakin on käytettävä kaikilla tasoilla. Työllistävimmiksi katsottiin yleisesti omaisten tuomien muistamisten siivoaminen muistelupaikoilta. Silloin, kun pienelle alueelle on haudattu tuhansia vainajia, tulee myös kynttilöitä, lyhtyjä ja kukkia runsaasti.

Muutamissa kohteissa oli unohdettu huoltotilat hautausmaan ylläpitoa ajatellen. Esimerkiksi Korson muistolehtoon on aina tuotava työvälineet tullessa, koska niille varattua tilaa ei ole lainkaan alueella.

Suunnitellut rakenteet ja kasvillisuus eivät aina ole kestäneet aikaa ja olosuhteita. Niitä on jouduttu uusimaan ja lopettamaan käyttö kuten esimerkiksi Korson kirkon muistolehdossa, jossa vesiaihe oli muodostunut liian kalliiksi ja vaivalloiseksi ylläpitää (Aho, henkilökohtainen tiedonanto 25.4.2014).

3.5 Paikat omaisten muistamisille

Vaikka vainajalle on varattu paikka alueelta, jossa ei ole omaisilla tiedossa varsinaista hautasijaa, on surutyössä ja vainajan muistamisessa useimmiten tärkeää kukkien ja kynttilöiden tuominen alueelle. Muistamisille on muistolehdoissa varattu oma paikkansa. Näiden paikkojen käytön ohjeistus on vaihtelevaa eri kohteissa (Kuva 21).

Kuva 21. Varkauden kirkkotarhassa on selkeästi opastettu omaisia kukkien ja kynttilöiden tuonnissa.

Hämeenlinnan Vanajan hautausmaalla kukille ja kynttilöille on osoitettu paikka, mutta lyhtyjen tuominen on kielletty kirkkoneuvoston taloudellisen jaoston päätöksellä (Kuva 22).

Kuva 22. Omainen on noudatellut kirkkoneuvoston taloudellisen jaoston päätöstä lyh-tykiellosta. Lyhdyn tuonti on kuitenkin ollut tärkeä osa surutyötä siihen kir-joitettuine viesteineen.

Turun hautausmaan muistolehdoissa on telinein osoitettu paikat muistami-sille. Talvinen vesialtaan suojausrakenne kuitenkin houkuttelee sijoitta-maan muistamiset siihen (Kuva 23). Joulun aikaan myös porrastetuille hauta-alueille tulee Turussa runsaasti muistamisia. Kulkua hauta-alueille on yritetty rajoittaa talvella pystytettävien suoja-aidoin, mutta nekään eivät ole auttaneet.

Kuva 23. Talvisin Turun hautausmaan muistolehtoon tuodut muistamiset keskittyvät levytykselle, joka syksyisin asennetaan vesialtaan suojaksi. Talveksi asennetaan myös porrastettujen hauta-alueiden eteen kulkua rajoittavat aidat.

Mielestäni huolitelluimman yleiskuvan muistelupaikoista antoivat Korson ja Tapiolan muistolehdot. Korsossa oli yksilöidyt muistamispaikat (Kuva 24), jolloin siistiminen jää yleensä omaisen vastuulle, eikä seurakunnan työntekijän kuten useimmiten. Tapiolan kirkkotarhassa muistelupaikalla oli rakennelmat kynttilöille ja lyhdyille (Kuva 25).

Kuva 24. Korson kirkon muistolehdossa muistamiset voi laittaa yksilöidysti nimilaatan eteen. Omaiset huolehtivat lokeroiden siisteydestä.

Kuva 25. Tapiolan kirkkotarhan kynttilähuone ja lyhtyteline.

3.6 Kustannukset

3.6.1 Rakentamisen kustannukset

Juuri muistolehtoihin kohdistuneita kustannuksia ei ollut juuri saatavissa. Joistain kohteista sain kustannukset laajemmasta kokonaisuudesta. Kustannukset vaihtelivat liki kahdesta miljoonasta eurosta muutamiin kymmeniin tuhansiin kohteesta riippuen. Vertailua näistä ei voi esittää juuri muistolehtoihin kohdennusta ajatellen. Kustannuksia kohteissa nostivat suunnittelun taso ja toteutus. Materiaaleista isoimmat kustannukset toivat runsas kivimateriaalien käyttö, tekniset ratkaisut, aitamateriaalit ja valaistus.

3.6.2 Ylläpidon kustannukset

Muistolehdot ovat useimmiten osana muuta hautausmaata, jolloin siihen kohdistuvia ylläpidon kustannuksia ei pystytä laskemaan. Muutamilta seurakunnilta, joilta sain ylläpidon kustannukset, ne olivat hyvin pienet hautausmaiden kokonaiskustannuksiin nähden.

4 PÄÄTELMIÄ

Tutkimuskierrokseni edetessä huomasin asettuneeni isoon murrosvaiheeseen, joka koskettaa meistä joka ikistä. Mikä on ja tulee olemaan läheisemme ja lopulta itsemmekin viimeinen sija? Millainen merkki meistä jää? Miten jälkipolvet tulevat muistelemaan menneitä sukupolvia?

Hautausmaa, muistolehtokin tulisi nähdä suunnitteluvaiheessa vuosikymmeniä tai jopa satoja vuosia kestäväksi. Keskeisenä asiana on, miten rakennetaan aikaa kestävää kokonaisuutta alueen arvokkuus ja hautausmaihin liittyvien tunteiden kunnioitus huomioiden. Hautausmaita rakennetaan etupäässä eläviä varten. Muistelupaikan sijoittuminen ja sen rakenteet muistolehtokohteissa ovat tärkeässä asemassa. Muutamissa muistolehtokohteissani oli jo haudattu tuhansia vainajia. Omaiset haluavat kuitenkin käydä läheisensä hautapaikalla, vaikka on valittu paikka yhteisalueelta. Tuleeko siitä vuosien myötä epäjärjestyksessä oleva kokoelma kukkia, kynttilöitä, lyhtyjä ja muuta omaisille rakasta tavaraa. Miten sallitaan omaisille mahdollisuus muisteluun ja samalla säilytetään rakkaidemme viimeisen leposijan arvokkuus? Tämä on keskeisimpiä haasteita muistolehtojen suunnittelijalle. Siisteimmän yleiskuvan muistelupaikoista koin olevan Korson kirkon muistolehdossa, jossa jokainen omainen voi yksilöllisesti tuoda muistamisen omaan lokeroon ja Tapiolan kirkkotarha, jossa kynttilöille ja lyhdyille olivat omat telineensä.

Kohteideni joukossa oli useita muistolehtoja, jotka on sijoitettu taajaman keskelle, kirkkojen piha-alueille. Muistolehdot ovat minikokoisia hautausmaita, jotka voidaan rakentaa jo olemassa olevien rakennusten läheisyyteen, arvokkaaseen ympäristöön, kuten meillä aiemminkin perinteisesti kirkkomaalle tapahtuivat hautaukset. Suunnittelussa on huomioitava alueen rauhoittaminen tilajaolla tai muilla ratkaisuilla ympäröivästä kaupungista. Hautausmaalla kävijät ovat useimmiten vanhuksia, joille on kulkuyhteyksienkin takia helpommin saavutettavissa kaupungin keskusta, kuin sivussa sijaitseva erillinen hautausmaa, johon ei välttämättä ole tarjolla julkista liikennettä. Suunniteltaessa muistolehtoa pieneen tilaan kirkon läheisyyteen olisi toivottavaa huomioida alueen huoltotyötkin. Työvälineille on tarpeellista varata oma tilansa hoitotöiden helpottamiseksi.

Kustannustehokkuus vaikuttaa merkittävästi alueiden suunnitteluun ja samalla on huomioitava tulevan ylläpidon resurssit. Perennapeitteiset alueet vaativat huomattavasti vähemmän ylläpidolta kuin nurmipeitteiset alueet. Ensiarvoisen tärkeää on riittävä ammattitaito suunnittelussa, toteutuksessa sekä ylläpidossa, jotta saadaan alueen kasvillisuus ja rakenteet kestämaan aikaa ja kulutusta ja samalla säilyttämään huolitellun sekä arvokkaan yleisilmeen. Kasvillisuuden suunnittelussa tulee huomioida alueen kasvu- paikkatekijät ja tehdä valinnat niitä noudatellen.

Valaistuksella saadaan luotua pimeään aikaan erilaisia näkymiä ja korostettua esimerkiksi kasvillisuutta. Tapiolan kirkkotarhassa oli kookkaiden mäntyjen juurille sijoitettu ylöspäin suunnattuja valaisimia, joiden voi kuvitella tuovan pimeänä aikana hyvin arvokkaan ja ylvään näkymän keskellä muistolehtoaluetta kirkon välittömään läheisyyteen.

Hyvällä opastuksella luodaan omaisille selkeyttä hautausmaan käytännön järjestelyistä. Ohjeissa voidaan kertoa alueen järjestelyistä aluekartan muodossa ja opastustauluja voidaan laittaa muistelupaikkojen läheisyyteen muistuttamaan alueen tavoista ja käytänteistä. Mikäli alueella on useita eri osastoja, on hyvä myös merkitä osastot opastuksin.

Suunnittelu ei aina kohtaa käytännön tuomaa kokemusta. Joissain kohteissa on jouduttu ratkaisemaan ongelmat käyttösuunnitelman muutoksilla. Sirottelu puiden juuristoalueelle ei välttämättä käytännössä onnistu puiden juuriston tiivistyessä, jolloin tuhka jää pitkiksi ajoiksi näkymään pintaan. Kasvillisuudella on voitu suunnittelussa ajatella symbolista merkitystä, mutta tulevan menestymisen kannalta olisi tärkeintä kuitenkin lähteä kasvillisuuden suunnittelussa liikkeelle menestymisen mahdollisuuksista kyseisessä kohteessa.

Hyvä muistolehtosuunnittelu tulkitsee ympäristöä ja kasvupaikkatekijöitä. Tavoitteena voidaan pitää arvokkaan, vainajia kunnioittavan, rauhoittavan ympäristön luomista, jossa voi myös kokea yksityisyyttä. Erityisen tärkeää on huomioida omaisten mahdollisuudet läheisensä muistamiseen ja järjestää muistelupaikka niin, että se on miellyttävä ja siisti ympäristö kaikille alueella kävijöille.

Laatimani opinnäytetyön raportti ja muistolehtojen inventointi voi auttaa uusien alueiden suunnittelijoita hautausmaan suunnitteluprosessissa. Kokonaisuudessa on mukana hyvin erilailla toteutettuja alueita, joita voidaan soveltaa erilaisiin ympäristöihin. Vanhojen hautausalueiden uudelleen käyttöä mietittäessä voidaan myös hyödyntää ideoita, joita on koottu tähän inventointiin.

LÄHTEET

- Aaltonen, P., Palo, H., Rimpiläinen, O., Rintala, A., Ruotsalo, P. & Särkiö, P. 2005. Hautaustoimen käsikirja. Helsinki: Edita.
- Aho, M. Hautaustoimen päällikkö. Vantaan seurakuntayhtymä. 2014. Henkilökohtainen tiedonanto. 25.4.2014
- Alanne, S. 2014. Puistopäällikkö. Lahden seurakuntayhtymä. 15.4.2017. Vielä muutama kysymys. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti].
- Aura, S., Horelli, L. & Korpela, K. 1997. Ympäristöpsykologian perusteet. Porvoo: WSOY.
- Aartolahti, M. 2014. Suunnitteluhortonomi. Lahden seurakuntayhtymä. Henkilökohtainen tiedonanto. 11.4.2014.
- Grannas, H. 2014. Suunnitteluhortonomi. Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä. Henkilökohtainen tiedonanto. 28.3.2014.
- Harju-Soini, S. Ympäristösuunnittelija. Suunnitteluhortonomi. Ympäristösuunnittelu Harju-Soini Ky. 4.4.2014. Opinnäytetyöni muistolehdoista. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti].
- Hautamäki, Ranja. 2000. Portti puutarhaan, historiallisten puutarhojen inventointiopas. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 21. Helsinki: Museovirasto.
- Hautaustoimilaki 457/2003. FINLEX. Valtion säädöstietopankki. Viitattu 02.04.2014. <https://www.finlex.fi/>
- Heng, Bey. 1994. Hautausmaat arkipäivän asioina. Pieksamäki: Sisälähetysseuran kirjapaino Raamattutalo.
- Hockman, Tuula. 2004. Levähdyspaikka – Vantaan seurakuntien hautausmaat keskiajalta nykypäivään. Helsinki Kirjapaja Oy.
- Holm, N. & Lahtinen, T. 1985. Arkkuhautausta vai urnahautausta? Tutkimus hautaustavoista Suomessa. Turku: Åbo Akademi kopieringscentral.
- Iisakkila, Leena. 2000. Maisema-arkkitehti ajan virrassa. Helsinki: Puutarhaliitto ry, Viherympäristöliitto ry.
- Jantonen, M. 2014. Seurakuntapuutarhuri. Raision seurakunta. Henkilökohtainen tiedonanto. 28.3.2014.
- Jantonen, M. Seurakuntapuutarhuri. Raision seurakunta. 1.4.2014. Kiinnostusta urnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti].
- Kaisti, R., Puhakka, M. 2001. Unikankareen kummulta Skanssin malmille – Turun hautausmaan vaiheita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kaisti, R. & Mannerkorpi, M. 2001. Turun ja Kaarinan hautausmaat. Turku: Kirjapaino Grafia Oy.

Karttunen, E. Puistopäällikkö. Seinäjoen seurakunta. 21.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 15.5.2014; 7.5.2014. Pjoen muistolehto. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 7.5.2014.

Keskinen, H., Leskinen, P. & Lohela, T. 2001. Suomi viherrakentaa 2001. Helsinki: Viherympäristöliitto ry.

Kirkkojärjestys 1277/2003. FINLEX. Valtion säädöstietopankki. Viitattu 02.04.2014. <https://www.finlex.fi/>

Kirkkolaki (1054/1993). FINLEX. Valtion säädöstietopankki. Viitattu 02.04.2014. <https://www.finlex.fi/>

Koivisto, M. Erityisammattimies. Seinäjoen seurakunta. 2014. Henkilökohtainen tiedonanto. 8.5.2014.

Koivunen, T., Lindén, L. & Rappe, E. 2010. Puisto, puutarha ja hyvinvointi. Helsinki: Viherympäristöliitto ry.

Kotilainen, S. Seurakuntapuutarhuri. Varkauden seurakunta. 17.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti].; 25.4.2014. Varkauteen tulo. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 27.4.2014.

Lahdelma, I. Professori, Arkkitehti SAFA. Arkkitehtitoimisto Lahdelma & Malkamäki Oy. 28.3.2014. Muistolehtojen suunnittelu. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti].

Lahtinen, Tuomo. 1989. Polttohautaus Suomessa – Aatehistoria ja kehitys. Turku: Åbo Akademis kopieringscentral.

Laiho, K. Hautaustoimen päällikkö. Hämeenlinnan seurakuntayhtymä. 17.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti].; 31.3.2014. Muistolehtojen suunnittelu. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti].; 28.4.2014. Muistolehtojen suunnittelua. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 4.5.2014.

Laurasvaara, Raimo. 2003. Evankelisluterilaisen kirkon seurakuntien hautausmaa-alan nimikkeistö. Helsinki: Suomen Hautaustoiminnan Keskusliitto, Kirkkohallitus, Seurakuntapuutarhurit ry.

Lempiäinen, P., Nickels, B. 1990. Viimeiset leposijamme. Imatra: Oy Ylä-Vuoksi.

Leppämäki, A. Työnjohtaja. Jyväskylän seurakunta. Henkilökohtainen tiedonanto. 5.5.2014.

Lindström, Göran. 2011. Välähdyksiä SHK:n taipaleelta. Suomen hautaus-toiminnan keskusliiton koulutuspäivän luento. Viitattu 15.2.2014. http://shk.fi/wp-content/uploads/2014/02/mikkeli_lindstrom.pdf

Mannerkorpi, M. 2014. Hautaustoimen päällikkö. Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä. Henkilökohtainen tiedonanto. 28.3.2014.

Mikkelin tuomiokirkkoseurakunta. 2014. Vanha Pohjoinen hautausmaa. Hautausmaat. Viitattu 4.5.2014. <http://mikkelintuomiokirkkoseurakunta.fi/fi-FI/yhteiset/hauta-ja-puistotoimi/hautausmaat/vanha-pohjoinen-hautausmaa>

Mäkinen, P. Hautaustoimen päällikkö. Vaasan seurakuntayhtymä. 17.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 4.5.2014.

Mäkinen, P. Hautaustoimen päällikkö. Vaasan seurakuntayhtymä. 2014. Henkilökohtainen tiedonanto. 8.5.2014.

Nykänen, E. Seurakuntapuutarhuri. Lahden seurakuntayhtymä. 17.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti].; 3.4.2014. Muistolehtojen suunnittelu. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti].

Nyström, J. Ylipuutarhuri. Mikkelin tuomiokirkkoseurakunta. 17.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti].; 3.4.2014. Muistolehtojen suunnittelu. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti].

Ollila, J. Ylipuutarhuri. Helsingin seurakuntayhtymä. 2014. Henkilökohtainen tiedonanto. 25.4.2014.

Palo, H. Maankäyttöpäällikkö. Kirkkohallitus. Henkilökohtainen tiedonanto 23.1.2014.

Pekuri, A. Hautaustoimen päällikkö. Jyväskylän seurakunta. 17.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti].; 24.3.2014. Muistolehtojen suunnittelu. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti].

Pekuri, A. Hautaustoimen päällikkö. Jyväskylän seurakunta. Henkilökohtainen tiedonanto. 5.5.2014.

Rastimo, U. Hallintojohtaja. Varatuomari. Puhe hautausmaajuhlissa Turun hautausmaalla 22.6.1983. Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän arkisto.

Renqvist, M. Ylipuutarhuri. Espoon seurakuntayhtymä. 2014. Henkilökohtainen tiedonanto 25.4.2014.

Sakasti 2014. Palvelu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon työntekijöille ja toimijoille. Kirkon keskushallinto. Hautausmaan suunnittelu ja rakentaminen. Viitattu 15.1.2014. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content431B17>

Sakasti 2013. Palvelu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon työntekijöille ja toimijoille. Kirkon keskushallinto. Hautausmaiden tilastotiedot vuodelta 2012. Viitattu 25.3.2014. <http://rovasti.evl.fi/kirkonintra.nsf/sp?Open&cid=Content219BFE>

Salovuori Tuomo. 2009. Vihreyden keskellä – Levon ja virkistykseen puutarhat. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

Tegel Satu. 2010. Malmin hautausmaan puisto-opas. Helsinki: TyyliPaino Oy.

Terveystietolaki (763/1994). FINLEX. Valtion säädöstietopankki. Viitattu 02.04.2014. <https://www.finlex.fi/>

Tonteri, L. Hautausmaiden päällikkö. Espoon seurakuntayhtymä. 22.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti].

Tuhkauksen tausta ja historia. Krematoriosäätiön verkkosivu. Viitattu 15.2.2014. <http://krematorio.com/fi/>

Valtiovarainministeriö. 2013. Esitys: Evankelis-luterilaisten ja ortodoksisten seurakuntien sekä muiden uskonnollisten yhteisöjen yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuvien kustannusten korvaaminen. Helsinki. FINLEX. Valtion säädöstietopankki. Viitattu 02.04.2014. <https://www.finlex.fi/>

Väisänen, J. Suunnitteluhortonomi. Viherteema Oy. 25.3.2014. Muistolehtojen suunnittelu. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 4.5.2014; 2.4.2014. Muistolehtojen suunnittelu. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti].

Ympäristönsuojelulaki (86/2000). FINLEX. Valtion säädöstietopankki. Viitattu 02.04.2014. <https://www.finlex.fi/>

MUISTOLEHTOJEN INVENTOINTI

20.5.2014

HAMK, LEPAA

MUISTOLEHTOJEN INVENTOINTI

Sisällys

Korson kirkon muistolehto	1
Hämeenkylässä kirkon muistolehto.....	4
Raisio Kirkkauden kappeli – talvihautausmaa.....	7
Vaasan uusi muistolehto.....	10
Vaasan seurakunnalle palautuneeseen reunakivelliseen sukuhautaan perustettu muistolehto	13
Peräseinäjoen muistolehto	15
Lahjajarjun hautausmaan laajennusosan muistolehto	18
Turun hautausmaan muistolehto	22
Levon hautausmaan luonnontilainen muistolehto.....	24
Tapiolan kirkkotarhan muistolehto.....	27
Malmin Viikin kolmion muistolehto	30
Varkauden kirkkolehto.....	33
Mikkelin Vanhan Pohjoisen hautausmaan muistolehto.....	37
Mäntykankaan uurnametsähautausmaan muistolehto.....	39
Vanajan Rauhanmaa.....	42
Lähteet:	45

Korson kirkon muistolehto

Kuva 1 "Elämän polku" mutkittelee läpi muistolehtoalueen.

Sijainti: Merikotkantie 4, Vantaa

Valmistumisvuosi: 2002

Koko: 525 m²

Suunnittelija: Arkkitehdit Jari Frondelius ja Jaakko Keppo sekä maisema-arkkitehti Soile Heikkinen

Muistomerkit: Arkkitehtien suunnittelema kivipaasi, "Tänne ja muualle haudattujen muistolle". Sakariston valaistusta ikkunasta avautuu muistolehtoon näkyville kirjatelineellä oleva käsinsidottu "Elävien kirja". Elävien kirjaan on kirjoitettu käsin kaikkien hautausmaalle haudattujen nimet sekä syntymä- ja kuolinajat. Tyhjän sylin muistokiven luona on muistelupaikka lapsettomaksi tahtomattaan jääneille ja keskenmenon kohdanneille.

Alueen kuvaus: Muistolehto on kiinteästi yhteydessä Korson kirkkoon. Vahvimpina elementteinä alueella ovat kivikorimuuri, lehmukset ja maata peittävä perennakasvusto. Läpi muistolehdon mutkitteleva polku luo mielenkiintoisen näkymän tilaan.

Suunnittelun lähtökohdat: Kirkko ja muistolehto yhdessä muodostavat vaikuttavan "Pyhän tilan". Korson kirkon saneerauksesta ja muistolehdosta yhdessä järjestettiin suunnittelukilpailu. Valintatyöryhmä kiinnitti erityistä huomiota tilojen yhdistämiseen ja muistolehdon sekä levon ja virkistystyksen paikan saamisen kirkon pihaan.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Koko suunnittelun idea pohjautuu elämän kiertokulkuun syntymästä kuolemaan ja ylösnousemukseen. Kirkko ja muistolehto yhdessä muodostavat kokonaisuuden. Ylösnousemusta kuvaa Vantaa seurakuntien jäsenille lahjoitettava Irma Weckmannin suunnittelema tuhkaurna Stadio Pupale, kotelovaihe.

Suunnitelman "idea" ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? "Puro". Valo kirkon alttarille tulee hautausmaalta ja ehtoolliselle polvistuva voi nähdä ikkunoista hautausmaan. Vesi-teema yhdistyy kirkkoon sijoitetuista kastevesilähteistä muistolehdon läpi virtaavaan veteen. Elämän polku-teema kulkee läpi muistolehdon mutkittelevana. Polkua kehystää symbolinen kasvillisuus.

Huomiot ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista, muistelupaikasta ym. Alueelle ei ole suunnittelussa varattu huoltotiloja. Työntekijät joutuvat tuomaan kaikki välineet aina tullessaan. Alueen laidalla kiertävän puron ylläpito on ollut ongelmallista. Vesi ei kiertänyt kunnolla ja rakenteet levääntyivät. Huoltotoimissa oli ongelmia ja ylläpitokustannukset nousivat korkeiksi. Kasvillisuus on muuttunut alkuperäisestä suunnitelmasta. Alkuperäinen kasvillisuus ei menestynyt paahteisella paikalla ja kasvualustan kanssakin on ollut ongelmia. Kasvillisuutta on jouduttu vuosittain elvyttämään. Muistamiset ovat keskittyneet lokerikoihin ja muistokiven päälle. Omaiset huolehtivat yleensä lokerikkojen kukista ja tavaroista ja työntekijät muistokivelle tulleista kukista ja kynttilöistä. Vaikka sijainti on aivan taajaman keskustassa, ilkeä ei ole esiintynyt. Perennapintainen alue on helppohoitoinen.

Miten on järjestetty paikka omaisten muistamisille? Valaistun sakariston ikkunan ”Elävien kirjan” edessä ulkona on kivipaasi, jolle voi laskea muistokukat ja kynttilöitä. Elävien kirjaan on kirjattu muistolehtoon kätkeytyjen tiedot. Sakariston ulkoseinässä on metallisille muistolaatoille oma tilansa, lokerikko. Lokerikon taustalla on vainajan nimilaatta. Lokeroon voivat omaiset jättää muistamisia. Nimilaattoja kiinnitetään myös kivikorimuuriin.

Onko alueella mahdollisuus sirotteluun sekä uurnan hautaamiseen? Alun perin sekä sirottelu että tuhkan hautaaminen on ollut mahdollista. Tuhkan sirottelu puiden juurelle on katsottu ongelmalliseksi. Tuhka jää pitkäksi aikaa näkyviin ja käytännössä onkin sirottelu tapahtunut mullan alle, mutta nyt kasvaneiden puiden juuristot estävät kaivamisen, joten sirottelu ollaan lopettamassa.

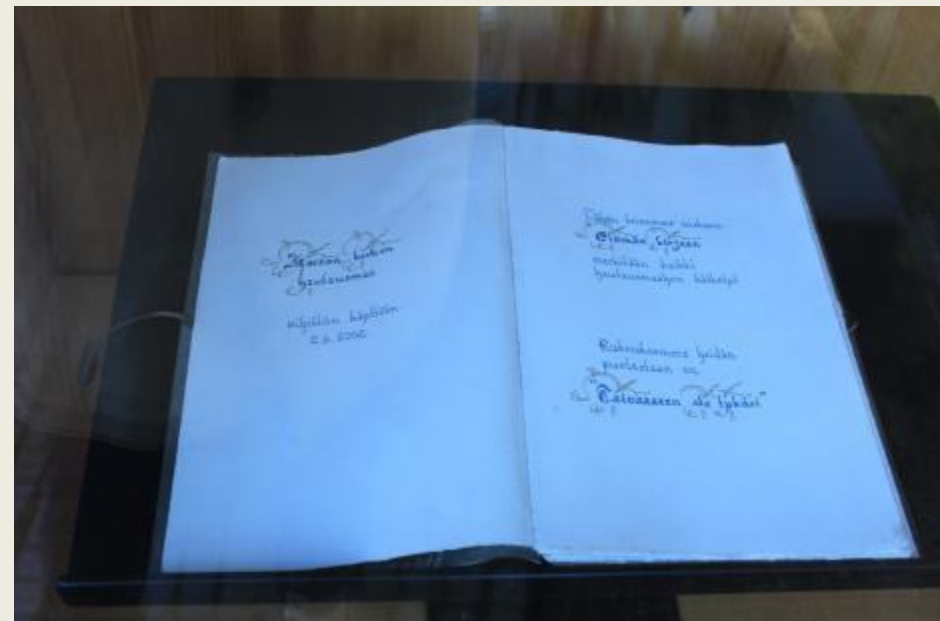
Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Kustannuksia ei ollut saatavilla.

Kuva 2 Sakariston seinän muistolokerot. Muistamiset voi kohdentaa yksilöllisesti läheisensä nimilaatan eteen.

Kuva 3 Kivipaasi, johon voi laskea muistokukat ja tuoda kynttilöitä. Taustalla näkyy ”Elävien kirja” sakariston seinässä.

Kuva 4 Elävien kirja, jossa on kaikkien alueelle haudattujen nimi.

Kuva 5 Puron päättymiskohta

Kuva 6 Puro kiertää muistolehdon laidalla.

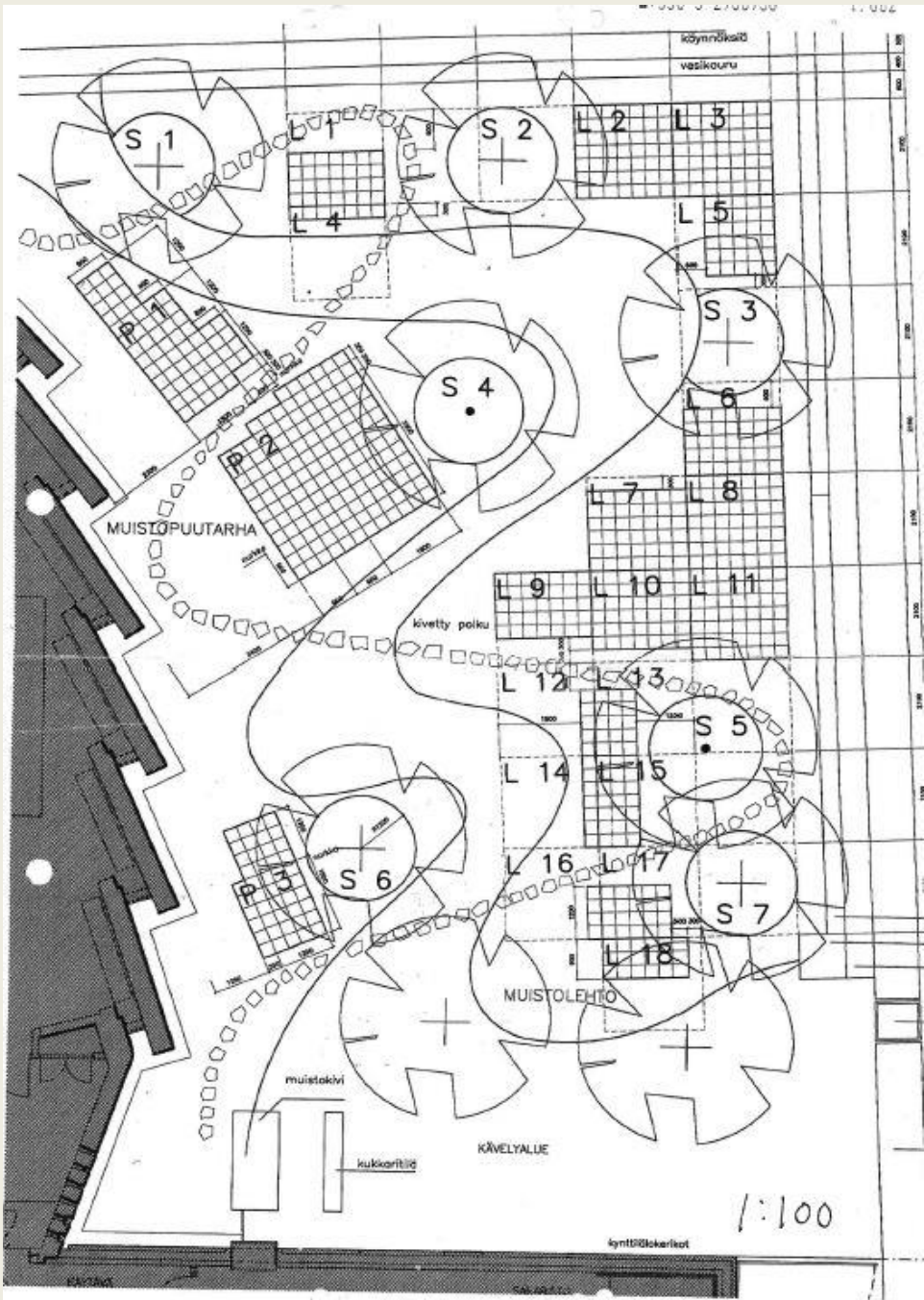
Kuva 7 Kivikorimuuriin kiinnitetyt nimilaatat.

Kuva 8 Ilmakuva. Muistolehdon sisäänkäynti kellotapulin takaa.

Kuva 9 Sisäänkäynti muistolehtoon.

Kuva 10 Hautausmaakaava.

Hämeenkylässä kirkon muistolehto

Kuva 1 Portti muistolehtoon. Vasemmalla oleva muuri rajaa muistolehdon uurnahauta-alueesta.

Sijainti: Auratie 3, Vantaa

Valmistumisvuosi: 1992

Koko: Kirkon uurnahautausmaa 2 250 m²

Suunnittelija: Maisemasuunnittelu Hemgård: Gretel Hemgård ja Tiina Taipale

Muistomerkit: Harmaa graniittimuuri rajaa muistolehdon kirkosta sekä uurnahautausmaasta. Muuriin voi kiinnittää haudatun muistolaatan. Kaarevan muurin alaosa on pieni vesiallas, johon valuu vettä tasaisena virtana. Vesialtaan yllä on kuvanveistäjä Jorma Lehtosen pronssinen teos Valoon, joka on tullut paikalleen vuonna 2006.

Alueen kuvaus: Muistolehto on osana Hämeenkylässä kirkon vierellä olevaa uurnahautausmaata. Muistolehto on graniittimuurein porrastettu taso parkkialueen ja uurnahautojen välissä. Vallitsevana kasvillisuutena ovat muistolehdon toisessa päässä sijaitsevat kookkaat koivut. Koivujen alla sekä muistolehdon toisessa päässä ovat matalakasvuiset perennat. Muilta osin hauta-alue on nurmen peittämä.

Suunnittelun lähtökohdat: Muistolehdolle antoi muodon rinteessä kasvanut koivuryhmä.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Kirkon läheisyys ja massiiviset kivirakenteet luovat arvokkaan miljöö.

Suunnitelman ”idea” ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? ”Pyhä lehto” Muistolehtoa hallitsevat kookkaat koivut ja uurnahautaosastolla pihlajat muodostavat lehväkaton alueen ylle.

Huomiot ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista, muistelupaikasta ym. Muistelupaikalta käydään keräämässä pois palaneet kynttilät ja kuihtuneet kukat. Nurmialue vaatii viikoittaista huolenpitoa. Graniittimuurin sisältä altaaseen soliseva vesi ja siihen liittyvät järjestelmät ovat toimineet hyvin.

Miten on järjestetty paikka omaisten muistamiselle? Muurin alaosa on kivinen taso kukkia ja kynttilöitä varten. Vainajien nimilaatat ovat tason yläpuolella graniittimuurissa.

Onko alueella mahdollisuus sirotteluun sekä uurnan hautaamiseen?

Alkuperäisessä käyttösuunnitelmassa sekä sirottelu ja uurnan hautaaminen ovat olleet mahdollisia. Sirottelu on kuitenkin jouduttu lopettamaan, koska tuhka jäi pitkäksi aikaa näkyviin koivujen alla olevalla perenna-alueella ja tuhkan pinnan alle kätkeytyminen ei ole mahdollista koivujen juurien vuoksi.

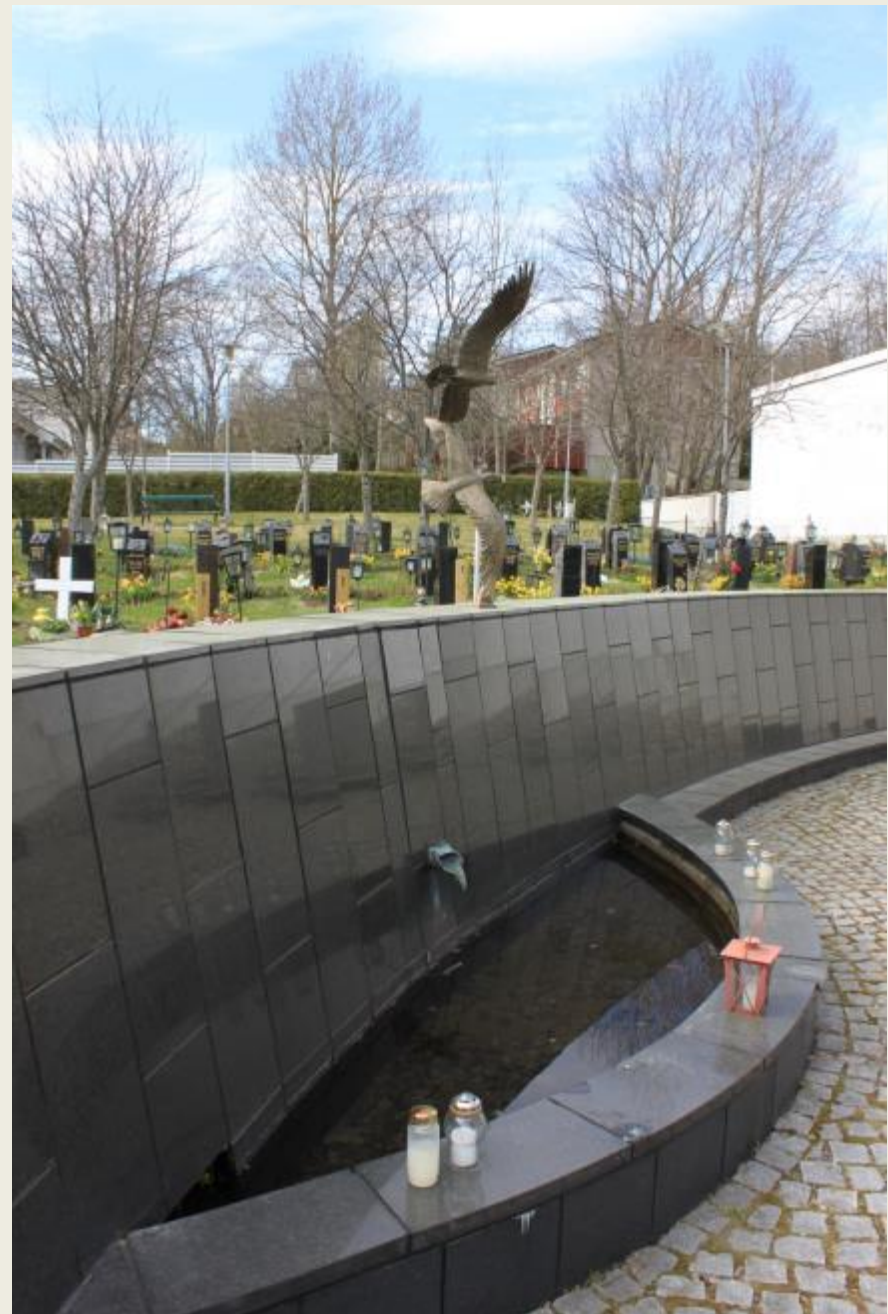
Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Kustannuksia ei ollut saatavilla.

Kuva 2 Graniittimuuri rajaa muistolehdon kirkon piha-alueesta.

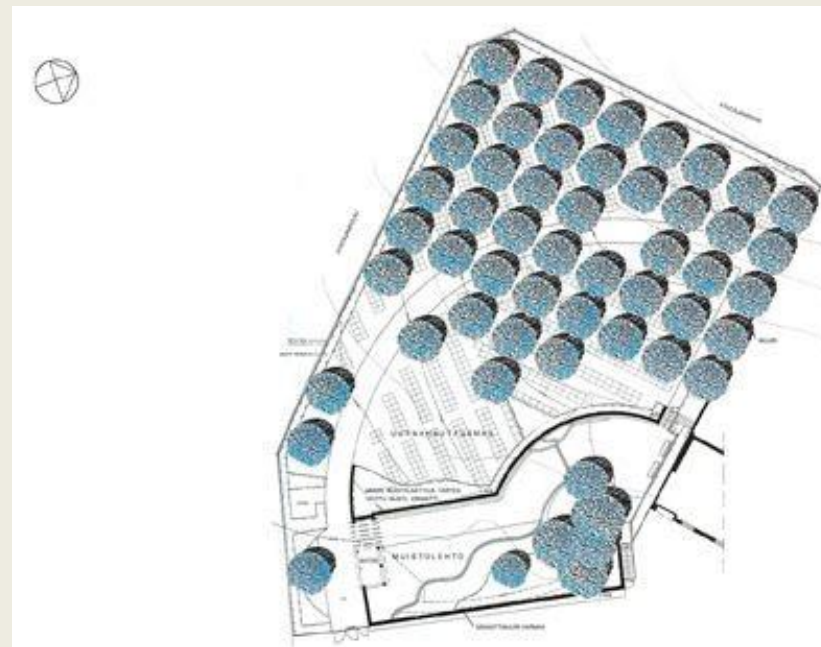
Kuva 3 Muistolehdon yläpuolella on uurnahauta-alue.

Kuva 4 Muistolehdon vesiaiheesta solisee kesäaikana jatkuvasti vesi altaaseen.

Kuva 5 Kuvanveistäjä Jorma Lehtosen teos "Valoon" sijaitsee vesialtaan yllä

Kuva 6 Suunnitelmakuva

Kuva 7 Ilmakuva. Uurnahautausmaa alhaalla vasemmalla

Raision Kirkkauden kappeli – talvihautausmaa

Kuva 1 Kirkkauden kappelin ylätason sisäänkäynti

Sijainti: Kirkkotie, Raisio

Valmistumisvuosi: 1992

Koko: Kirkkauden kappelin kerrosala 225 m². Varsinainen hautausalue noin 200 m².

Suunnittelija: Arkkitehti Bey Heng

Muistomerkit: Sisätilassa on nimikivet, johon voi halutessaan tilata nimilaatan. Alueella on istuimen mallisia jalustoja kolumbaariouurnia varten, mutta niihin ei ole laitettu yhtään tuhkaa.

Alueen kuvaus: Kirkkauden kappeli sijaitsee korkealla, kallioisella mäellä Raision hautausmaalla. Muistolehto on katettu teräsrunkoisella ja

lasiseinäisellä rakennuksella. Rakenteessa on myös runsaasti Taivassalon punaista graniittia. Hauta-aluetta peittää murattikasvusto. Lämpötila on talvellakin yli 0°C, joten hautaukset ovat mahdollisia ympäri vuoden sulaan maahan. Kattoelementtien välissä on lämmittimet ja tarvittaessa käytetään säteilylämmittimiä lisänä. Valaistus on katossa. Muita valaisimia ei ole käytetty.

Suunnittelun lähtökohdat: Raision hautausmaa sijoittuu valtateiden sisälle. Jotta hautausalaa riittäisi pitkälle tulevaisuuteen, oli mietittävä houkuttelevuutta uurnahautaamiseen. Kirkkauden kappeli suunniteltiin tuomaan houkuttelevuutta uurnahautaamiseen sekä samalla alue antoi mahdollisuuden talvihautauksiin, joka on kielletty muilla tuhkahautausalueilla. Muistolehdossa ei ole omaisilla hoitovelvoitetta.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Kirkkauden kappeli on paikka hiljentymiseen ja talvisinkin on käynti inhimillisempää tilassa, jossa lämpötila on aina lämpimän puolella.

Suunnitelman ”idea” ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? Talvipuutarha ja houkuttelevuus tuhkahautaamiseen.

Huomioidut ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista, muistelupaikasta ym. Alue ei ole hoidollisesti raskas. Murattia on säännöllisesti leikattava ja lannoitettava. Toisinaan tehdään kirvojen torjuntaa petopunkkien avulla. Lisääntyneiden hautausten johdosta kukat ja kynttilät ovat lisääntyneet. Erityisesti juhlapyhinä muistamisia on runsaasti ja niiden poisto vie aikaa. Kynttilöiden poltto sisällä on jouduttu kieltämään ja niitä varten on pystytetty ulkopuolelle kynttiläkivi. Hautapaikkojen aukaisalueen läheltä muratit vaurioituvat herkästi. Ilkivaltaa alueella ei ole ollut.

Miten on järjestetty paikka omaisten muistamisille? Sisätilassa on graniittinen taso maljakoille ja ulkotilassa kynttiläkivi.

Onko alueella mahdollisuus sirotteluun sekä uurnan hautaamiseen? Alueelle tuhkat haudataan 60, 90 ja 120 cm syvyyteen uurnassa tai ilman uurnaa. Teoreettinen kapasiteetti 3 000 uurnaa. Kevääseen 2014 mennessä alueelle on haudattu yli 200 uurnaa. Raision tuhkahautausten osuus kaikista hautauksista oli 2013 n. 80 %.

Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Rakentamiskustannukset vuonna 1992 noin 2 milj. markkaa. Hoitokustannukset ovat noin 15.000 €/vuosi.

Kuva 2 Muistolehdon hauta-alaa peittää muratti

Kuva 3 Nimilaatan voi haluttaessa tilata yhteiseen kiveen

Kuva 4 Kynttilöitä voi tuoda ulkopuolella olevalle kynttiläkivelle.

Vaasan uusi muistolehto

Kuva 1 Muistelupaikka kuvassa edessä, oikealla näkyy sirottelualue ja laivan takana muistolehdon hauta-alue.

Sijainti: Vöyrinkatu 1-2, Vaasa

Valmistumisvuosi: 2013

Koko: Koko uudisalue 6 500 m², muistolehto noin 1 000 m².

Suunnittelija: Vaasan seurakuntayhtymän hautaustoimen päällikkö Pekka Mäkinen ja työnjohtaja Juha Rintakallio.

Muistomerkit: Metallivalmisteinen, laivan hahmossa oleva yhteismuistomerkki. Keskiosaa hallitsee noin seitsemän metrin korkuinen ristin muotoinen masto. Laivan takaosassa ovat noin kahden metrin korkuiset alumiiniset levykkeet, joihin vainajien tiedot kaiverretaan.

Alueen kuvaus: Muistolehto on osa laajempaa uudisosaa. Muistolehdon alue on avonainen. Kasvillisuutta on lähinnä reunamilla. Kivi- ja sora-alueet on tarkasti rajattu nurmesta. Linjaukset ovat koko muistolehdon alueella kaarevia.

Suunnittelun lähtökohdat: Hautausmaalle oli pitkään toivottu merellistä aluetta.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Muistolehto on osa vanhaa hautausmaata. Muistolehdesta voi löytää useitakin kristillisiä symboleja sijoitettuna rakenteisiin.

Suunnitelman ”idea” ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? Merellisyyys. Alueen pääosassa on laiva, jonka ympärillä oleva nurmialue on pinnaltaan aaltoileva. Puusillalta voi omainen sirotella tuhkan kivikkoon.

Huomiot ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista, muistelupaikasta ym. Alue on uusi. Ylläpidollisia näkökulmia ei vielä ole tullut esille. Sirottelualueen kivikon perustukset on tehty 2,5 m syvyyteen. Tuhka valuu kivien välistä syvälle maahan.

Miten on järjestetty paikka omaisten muistamisille? Muistelupaikka on alueen reunalla. Nimitiedot kaiverretaan laivan peräosassa oleviin kolmeentoista alumiiniseen levykkeeseen.

Onko alueella mahdollisuus sirotteluun sekä uurnan hautaamiseen?

Sirottelu on mahdollista suurten luonnonkivien alueella. Sirottelu tapahtuu alueen keskellä kulkevalta kaarisillalta. Uurnien hautaamiseen on varattu oma alueensa.

Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Rakentamiskustannukset koko uudisosalta 870.000 €

Kuva 2 Laiva mastoineen

Kuva 4 Sirottelualueen silta ja takana muistelupaikka

Kuva 3 Muistelupaikka edessä

Kuva 5 Alumiiniset nimilevykkeet

Kuva 6 Nimilevykkeet on kohdevalaistu

Kuva 7 Sirottelualue ja laivan perä

Vaasan seurakunnalle palautuneeseen reunakivelliseen sukuhautaan perustettu muistolehto

Kuva 1 Muistolehto on kahden arkkuhautasijan kokoinen

Sijainti: Vöyrinkatu 1-2. Vaasa

Valmistumisvuosi: 2001

Koko: 5 m²

Suunnittelija: Hautaustoimen päällikkö Pekka Mäkinen

Muistomerkit: Muistolehdon reunukset koostuvat vanhan sukuhaudan kunnostetuista kivistä. Taiteilija Liisa Äärönen on suunnitellut ja toteuttanut enkeli-teoksen.

Alueen kuvaus: Muistolehto on perustettu seurakunnalle palautuneeseen sukuhautaan. Muistolehtoon voidaan haudata 70 tuhkaa. Vuosittain muistolehto katetaan kesäkukilla.

Suunnittelun lähtökohdat: Seurakunnalle palautuneelle reunakivihaudalle mietittiin uutta käyttöä.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Muistolehto sijaitsee arvokkaassa ympäristössä, vanhalla hautausmaalla. Enkeli-teoksella on symbolinen merkitys.

Suunnitelman ”idea” ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? Erilaisen muistolehtovaihtoehdon tarjoaminen.

Huomiot ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista, muistelupaikasta ym. Uudet nimet kaiverretaan reunakiviin kaksi kertaa vuodessa. Kesäkukilla katettu pinta on helppohoitoinen. Kivet, joihin nimet kaiverretaan, ovat vinot, jotta kynttilöitä ei voi polttaa niiden päällä.

Miten on järjestetty paikka omaisten muistamisille? Kynttilöitä ja kukkia on laitettu reunakiven alle lokeroon.

Onko alueella mahdollisuus sirotteluun sekä uurnan hautaamiseen? Vain tuhkan hautaaminen on mahdollista.

Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Tarkat rakentamiskustannukset eivät ole tiedossa. Työt on tehty lahjoitusvaroin. Ylläpitokustannukset eivät ole tiedossa.

Kuva 2 Taiteilija Liisa Äärösen enkeli

Kuva 3 Muistolehto on osa vanhaa hautausmaata

Kuva 4 Muistolehtoon haudattujen vainajien nimet on kaiverrettu reunakivien päälle

Peräseinäjoen muistolehto

Kuva 1 Muistolehto on perustettu vanhaan, pitkään käyttämättömänä olleeseen alueeseen.

Sijainti: Kirkkotie 2, Seinäjoki

Valmistumisvuosi: 2013

Koko: noin 200 m²

Suunnittelija: Seinäjoen seurakunnan puistopäällikkö Esko Karttunen

Muistomerkit: Enkelipatsaan on suunnitellut ja toteuttanut taiteilija Heikki Räsänen. Muistopylväät, joista toiseen tulevat muistolehtoon haudattujen tiedot sekä toiseen seurakunnalle palautuneiden hautojen vainajien nimet, ovat suunnitelleet yhteistyössä alueen suunnittelija ja Kauhavan kiviveistämön Raimo Puumala. Nimikiviä lisätään tarvittaessa.

Alueen kuvaus: Muistolehto on osa vanhaa hautausmaata. Laatoitukset on tehty antiikkipihakivestä. Alueella on yleis- sekä kohdevalaistusta. Levähdyspaikka tullaan rakentamaan laatoituskäytävän varteen. Myöhemmin istutetaan myös kasvillisuutta. Muistolehdon kahdessa osastossa on yhteensä 780 uurnahautasijaa.

Suunnittelun lähtökohdat: Vanha arkkuhauta-alue on muutettu uurnahauta-alueeksi. Vanha alue oli ollut lähes käyttämätön. Ajatuksena oli saada hiljentynyt alue uudelleen toimintaan tuhkahautakäytössä. Alueen kaksi vanhaa, kilpikaarnaista mäntyä haluttiin säilyttää ja ne on huomioitu suunnittelussa.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Alueen muistomerkki, enkeli lohduttaa ja koskettaa symbolisesti. Ympäröivä vanha hautausmaa osaltaan luo arvokkaan ympäristön.

Suunnitelman ”idea” ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? Suunnittelun ideana oli enkelipatsas ja nimilautoille varatut graniittipylväät, joita voidaan tarvittaessa lisätä alueelle.

Huomiot ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista, muistelupaikasta ym. Rakentamisessa on huomioitu koneellinen lumityö. Upotettuihin kohdevalaisimiin on kertynyt vettä.

Miten on järjestetty paikka omaisten muistamisille? Omaiset voivat jättää kukkia ja kynttilöitä nimikivien eteen. Jos muistamiset lisääntyvät, on suunniteltu telineitä kivien eteen.

Onko alueella mahdollisuus sirotteluun sekä uurnan hautaamiseen? Vain uurnan hautaaminen on mahdollista.

Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Muistomerkki ja muistokivet yhteensä noin 15.000 €. Rakentaminen tehtiin omana työnä.

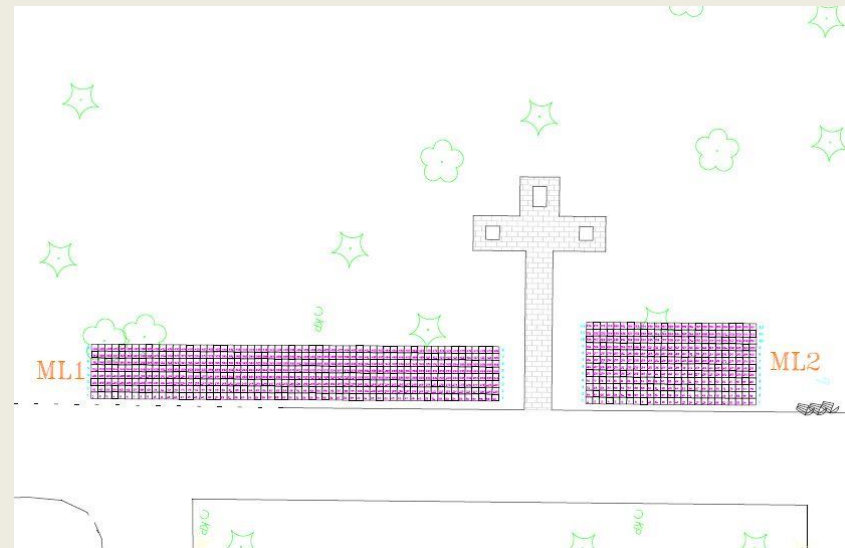
Kuva 2 Heikki Räsänen enkelipatsas

Kuva 3 Nimikivet ja enkelipatsas ovat kohdevalaistu

Kuva 4 Kookkaat männyt reunustavat muistolehtoa

Kuva 5 Hautausmaakaava

Kuva 6 Ilmakuva. Muistolehto ylhäällä oikealla

Lahjajarjun hautausmaan laajennusosan muistolehto

Kuva 1 Lahjajarjun hautausmaan laajennusosassa on käytetty runsaasti harmaata graniittia. Muistolehtoalueista toinen on kuvassa etualalla.

Sijainti: Ukonniementie 2, Jyväskylä

Valmistumisvuosi: Laajennuksen vihkiminen 18.5.2014.

Koko: Laajennusosa kokonaisuudessaan 10 000 m². Muistolehdot yhteensä noin 200 m².

Suunnittelijat:

Yleissuunnittelu 12/2009 Ympäristösuunnittelu Harju, Soini Ky

Keskusaiheen suunnittelu 11/2010 Arkkitehdit 618 Oy

Tekninen suunnittelu 12/2011:

- Viherteema Oy/ Pääsuunnittelu ja projektin johto
- FCG Oy / Geotekninen- ja rakennesuunnittelu
- Sähkösuunnittelu J. Nenonen Oy/Sähkö- ja valaistussuunnittelu
- Insinööritoimisto Chydenius Oy/ Lvi-suunnittelu

Muistomerkit: Laajennusosan keskus muodostuu graniittirakenteista. Kookas seinärakenne on kolumbaario. Lisäksi keskusalueella on nimikiviä ja muualle haudattujen graniittinen muistoalue.

Alueen kuvaus: Laajennusosa on kokonaisuudessaan symmetrinen ja graniittisten rakenteiden sekä runsaan kasvillisuuden muodostama arvokas kokonaisuus. Valaisimet, penkit, vesipisteet ja muut kalusteen ovat yhtenäisiä ja tyyllisesti noudattelevat alueen kokonaislinjaa.

Suunnittelun lähtökohdat: Kohteeseen haettiin uusia, innovatiivisia ratkaisuja, jotka suunnittelun avulla sovitetaan omana kokonaisuutenaan olemassa olevaan tilanteeseen.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Olemassa olevan hautausmaan monipolvisuus mahdollisti uudenlaisten, toimivien ratkaisujen käytön. Peruslinjojen, materiaalien ja kasvillisuuden avulla toistettiin hautausmaan luonnetta ja liitettiin erillinen, uusi laajennusosa aiempaan.

Suunnitelman ”idea” ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? Suunnitelman idea oli uusien, rakennettavissa olevien ja helppohoitoisten ratkaisujen käyttäminen. Suunnittelun tavoitteena oli linjakas ja yhtenäinen, yksityiskohtia sisältävä ja maastonmuotoihin hyvin liittyvä kokonaisuus.

Huomiot ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista, muistelupaikasta ym. Alue on juuri valmistunut. Ylläpidosta ei ole vielä kokemuksia. Suunnittelussa on huomioitu koneellinen talvikunnossapito.

Miten on järjestetty paikka omaisten muistamiselle? Omaisten muistamiselle on useita vaihtoehtoja. On huomioitu myös ne omaiset, jotka kaipaavat hiljentymiseen yksityisyyttä, sekä riittävän väljät liikkumistilat esim. juhlapyhiä ja liikuntaesteisiä ajatellen. Kohteessa on keskusaihe kukkienlaskukivineen. Tämän lisäksi on erillinen osa nimikivimuurille, sekä muualle haudattujen muistomerkki. Keskusaiheessa on useampi erillisesti sekä yhtenäisesti käytettävä piste yhteisille tilaisuuksille tai omaisen yksittäiseen hautausmaavierailuun. On huomioitu myös omaisten tarve levähtämiseen eri puolilla hautausmaata. Omaisille on osoitetut paikat kukkalaitteiden laskuun, leikkokukille ja kynttilöille tms.

Onko alueella mahdollisuus sirotteluun sekä uurnan hautaamiseen?

Vain uurnan hautaaminen on mahdollista. Muistolehdon kapasiteetti on yhteensä 1 200 uurnahautaa.

Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Koko laajennuksen kustannukset huomioiden myös suunnittelun 1,3 milj. €.

Kuva 2 Alueen kalusteet ovat tyyllisesti yhtenäiset.

Kuva 3 Nimikivet ja muualle haudattujen muistelupaikka etualalla.

Kuva 4 Toinen muistolehtoalue on kolumbaarion edessä. Tällä alueella on 300 uurnahautaa.

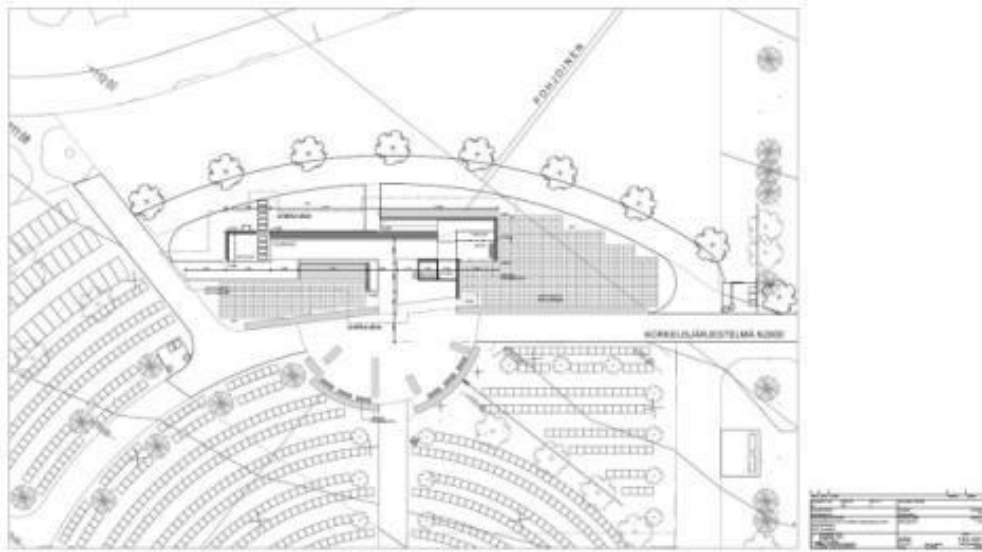
Kuva 6 Toinen, 900 uurnahaudan muistolehtoalue on kolumbaarion oikealla puolella.

Kuva 5 Hiljentymiseen ja muisteluun on varattu suojainen tila. Osa vesiaiheesta on talvisuojauksen alla vasemmalla alhaalla.

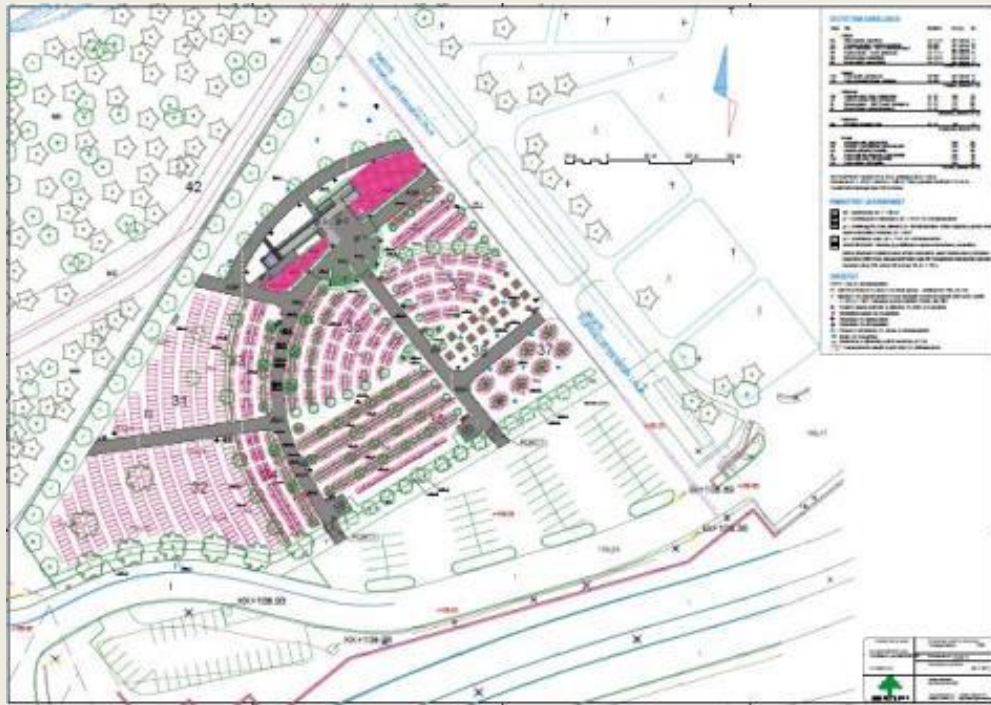
Kuva 7 Laajennusalueella on myös uurna- sekä arkkihauta-alueita.

Kuva 8 Asemapiirros laajennusosan keskustasta

Kuva 10 Ilmakuva laajennusalueesta ennen rakentamista

Kuva 9 Yleissuunnitelma laajennuksesta

Turun hautausmaan muistolehto

Kuva 1 Hauta-alueet laskevat porrastetusti muistomerkille ja vesialtaalle.

Sijainti: Skarppakullantie 10, Turku

Valmistumisvuosi: 1983

Koko: noin 1 200 m²

Suunnittelija: Arkkitehti Pekka Pitkänen

Muistomerkit: Kuvanveistäjä Tapio Junnon teos ”Kirkastuminen” sijaitsee alueen keskellä.

Alueen kuvaus: Alue on anonymi, haudattujen nimet eivät ole esillä. Muistolehdon keskustaa hallitsee vesiaihe ja veistos. Keskustaa peittää kiveys. Nurmipeitteiset hauta-alueet nousevat porrastetusti ylöspäin rinnettä. Porrastus on tehty massiivisin reunakivin ja aluetta koristavat kookkaat männyt, marjakuuset, katajat, köynnöshortensiat ja alatason perennat.

Suunnittelun lähtökohdat: Turun hautausmaalla oli todettu 1960-luvulla hautausmaa-alan loppuvan lähialueelta, mikäli ei aleta kehittämään tuhkahautausalueita.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Muistolehto on sijoitettu osaksi vanhaa hautausmaata. Sen sijainti rinteiden ympäröimänä luo rauhaisan tunnelman.

Suunnitelman ”idea” ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? Arkkitehdin keskeisin ajatus on ollut ääni, joka kuuluu vaimeasti pienestä suihkulähteestä vesialtaassa muuten hiljaisella alueella, joka rajautuu muusta ympäristöstä rinteiden seinämien vuoksi.

Huomiot ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista, muistelupaikasta ym. Alue on hyvin suosittu hauta-alueena. Sen johdosta muistamisiakin tulee runsaasti. Alueen siivoaminen työllistää viikoittain ympäri vuoden. Kesäisin toiminnassa oleva vesiallas tyhjennetään ja puhdistetaan kerran kuukaudessa. Alue vaatii yhden ihmisen työpanoksen koko kesän ajaksi. Talvisin alataso on puhdistettuna lumesta jatkuvasti.

Miten on järjestetty paikka omaisten muistamisille? Kukille ja kynttilöille on varattu ”maljakkopöydät” alatasolle. Kesäisin vesialtaan eteen voi laittaa maljakoita niille varatulle tasolle. Talvisin muistamisia tuodaan myös vesialtaan talvisuojauksen päälle. Juhlapyhinä muistamisia tulee kaikkialle alueelle. Ensimmäisen porrastuksen eteen laitetaan talven ajaksi aita estämään muistamisen vientiä porrastuksille, mutta se ei ole auttanut.

Onko alueella mahdollisuus sirotteluun sekä uurnan hautaamiseen? Uurnat haudataan ilman astiaa maahan. Lähellä sijaitsee erillinen sirottelualue. Muistolehdon kapasiteetti on 4 991 tuhkaa. Alueelle on haudattu yli 5 000 tuhkaa. Turun hautausmaan tuhkaosprosentti vuonna 2013 on ollut n. 80 %.

Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Rakentamiskustannukset olivat 129.000 mk. Ylläpidossa yhden ihmisen työpanos koko kesän ja talvella noin yksi pv/vko.

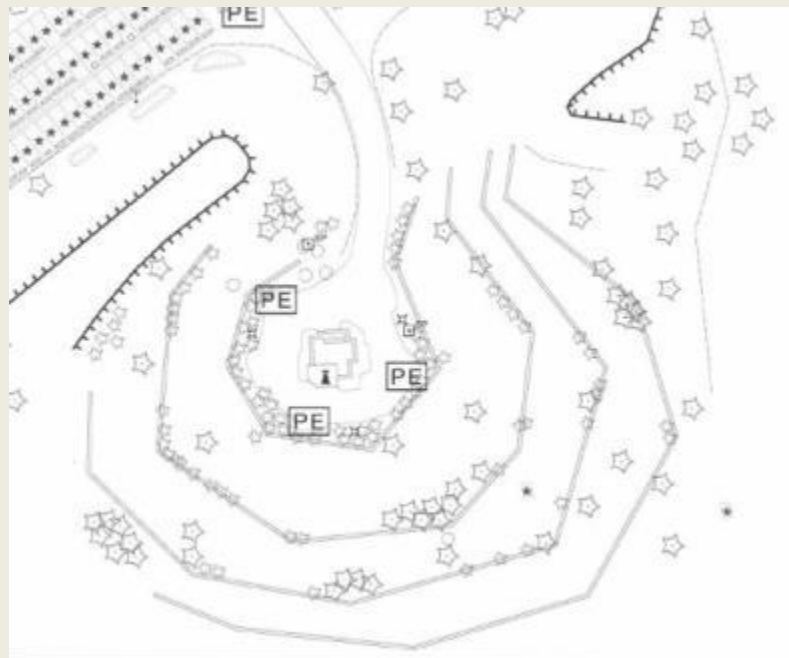
Kuva 2 Kukkia ja kynttilöitä tuodaan "maljakkopöytien" lisäksi talvisin vesialtaan katteen päälle.

Kuva 3 Kuvanveistäjä Tapio Junnon teos "Kirkastuminen" talveksi peitetyn vesialtaan luona

Kuva 4 Ilmakuva, muistolehto ylhäällä vasemmalla

Kuva 5 Muistolehto hautakarttaohjelmassa

Levon hautausmaan luonnontilainen muistolehto

Kuva 1 Uusi muistelupaikka ja nimilaatat

Sijainti: Levonkatu 4, Lahti

Valmistumisvuosi: Muistolehto on otettu käyttöön 1970-luvulla. Ensimmäiset tuhkat on haudattu alueelle vuonna 1970. Vanha muistelupaikka on muotoutunut silloin. Uusi muistelupaikka on rakennettu vuonna 2013.

Koko: Vanha ja uusi alue yhteensä noin 10 000 m².

Suunnittelija: Alkuperäisenä ideoijana muistolehdolla on ollut tietävästi silloinen puistopäällikkö Juhani Melaja. Uuden muistelupaikan rakenteet ovat suunnitelleet työntekijät ja kivimies käytöstä poistetuista materiaaleista. Valaisimet on kehitetty yhteistyössä valaisinliikkeen kanssa juuri tähän kohteeseen.

Muistomerkit: Vanhan muistelupaikan luonnonkivet muodostavat muistomerkkiryhmän. Uusi muistelupaikka koostuu vanhoista reunakivistä rakennetusta muurista, jossa on paikka nimilaatoille.

Alueen kuvaus: Muistolehto on täysin luonnontilainen alue, johon on poluin ja valaisimin ohjattu reitit muistelupaikoille. Alueelle on haudattu tuhansia vainajia. Alkuperäinen muistolehto oli anonymi. Siellä ei ollut vainajien tietoja näkyvissä. Alueen täyttyessä tuli tarve tehdä laajennus sekä saada paikka vainajien tiedoille. Vuonna 2013 muistolehtoalueelle haudattiin 168 uurnaa.

Suunnittelun lähtökohdat: Alue on muodostunut hautausmaan osalle, johon on kivisyyden vuoksi mahdotonta haudata arkkuja. Metsäinen maisema on täysin luonnontilainen. Uusi muistelupaikka on rakennettu tarpeesta laajentaa muistelupaikkaa, omaisten toiveesta saada nimilaattapaikka sekä runsaasta määrästä käytöstä poistettuja hautakiviä. Uuden muistelupaikan rakenteet ovat kierrätysmateriaaleista. Muuri on rakennettu kolmeen osaan halkaistuista vanhoista, käytöstä poistetuista hautakivistä, polkujen laatat ovat uudelleen käytettyjä ja penkkien kivrakenteet on tehty vanhoista kivistä.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Metsäinen ympäristö luo levollisen vaikutelman.

Suunnitelman ”idea” ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? Ideana on ollut hyödyntää paikan luonnollista olemusta.

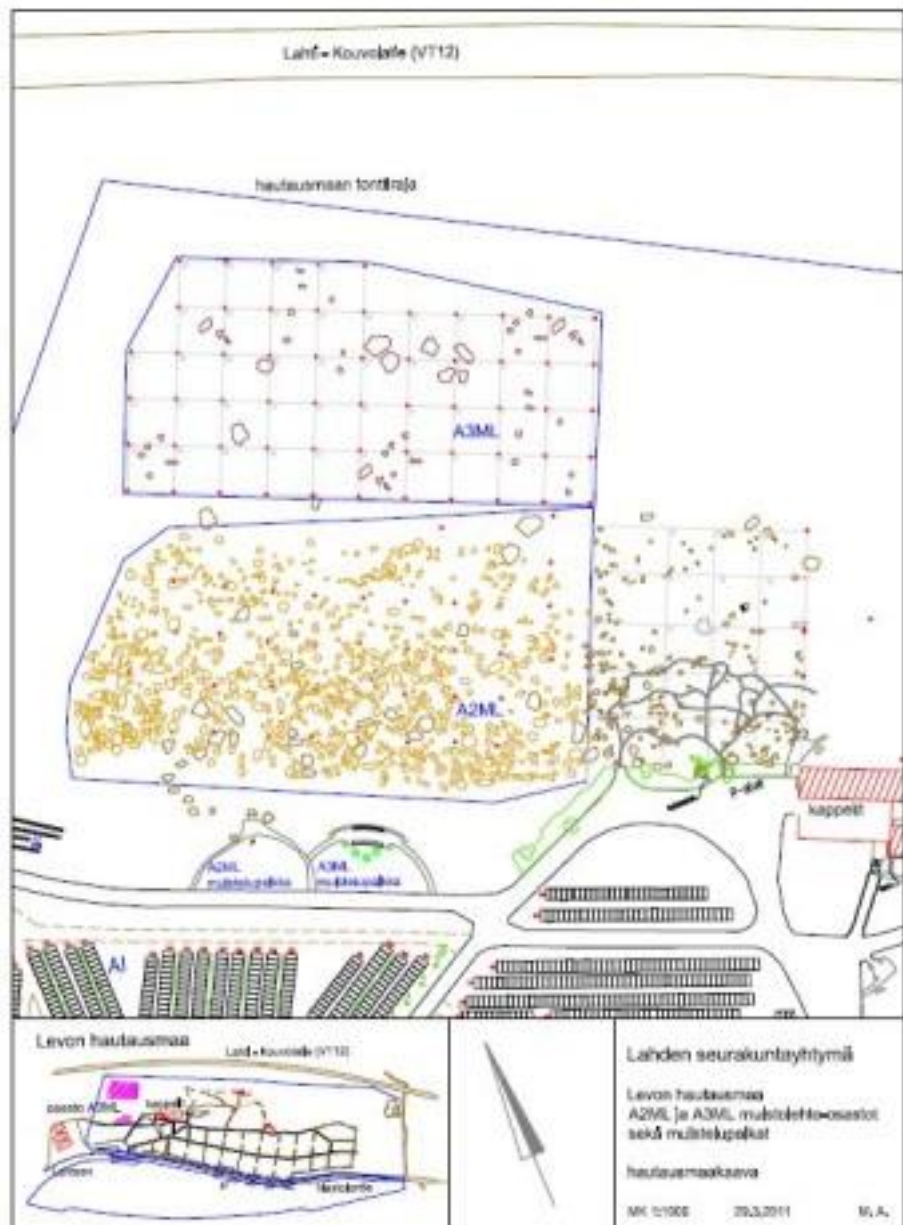
Huomiot ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista, muistelupaikasta ym. Alue vaatii hyvin vähän ylläpitotöitä. Lähinnä omaisten muistamisen siivoaminen alueelta vaatii viikoittaista huolenpitoa.

Miten on järjestetty paikka omaisten muistamisille? Vanhalla muistelupaikalla on suurten luonnonkivien edessä rakennetut tasot kynttilöille ja kukille.

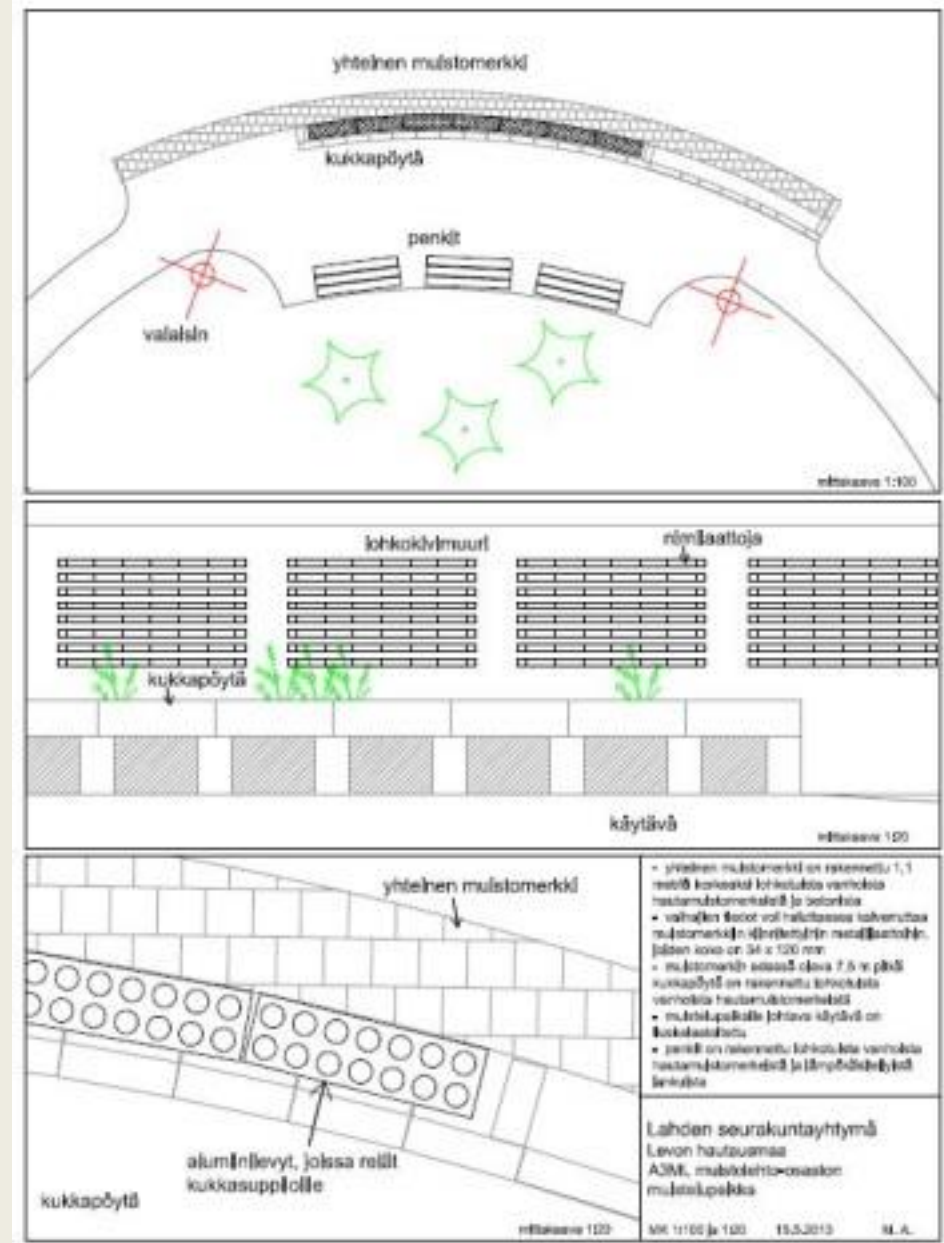
Onko alueella mahdollisuus sirotteluun sekä uurnan hautaamiseen?

Tuhkat haudataan pääsääntöisesti ilman uurnaa, mutta hautaaminen uurnassa on myös sallittu. Sirotteluja ei voi alueelle tehdä.

Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Uuden muistelupaikan kustannukset olivat noin 63.000 €. Muita kustannuksia ei ole tiedossa.

Kuva 2 Hautausmaakaava muistolehdot A2ML ja A3ML

Kuva 3 Uuden muistelupekan suunnitelma

Kuva 4 Vanha muistelupaikka ja muistolehto takana

Kuva 6 Vanha muistelupaikka

Kuva 5 Uusi muistelupaikka ja muistolehto takana

Kuva 7 Ilmakuva

Tapiolan kirkkotarhan muistolehto

Kuva 1 Tapiolan kirkkotarhan muistolehto. Taustalla näkyy kirkko.

Sijainti: Kirkkopolku 4, Espoo

Valmistumisvuosi: 2004

Koko: Koko alue 1 500 m², muistolehto noin 300 m².

Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Lahdelma & Malkamäki

Muistomerkit: Muistolehdossa ei ole erillisiä muistomerkkejä ja patsaita. Uurnahautojen muistomerkit ovat ristinmuotoisia

Alueen kuvaus: Uurnalehto kokonaisuudessaan sijaitsee asutuksen keskellä modernia arkkitehtuuria edustavan vuonna 1965 valmistuneen betonisen kirkon vierellä. Alueella on muistolehdon lisäksi uurnasukuhautoja ja kolumbaariomuurit. Tyyliltään alue on järjestelmällinen. Muistolehdon

kapasiteetti on noin 1 000 uurnasijaa. Kookkaita mäntyjä on koko uurnahautausmaan alueella. Useiden mäntyjen luona on maahan upotetut kohdevalaisimet.

Suunnittelun lähtökohdat: Kohteesta järjestettiin arkkitehtisuunnittelukilpailu, jossa haettiin olemassa olevan kirkkorakennuksen arkkitehtuuriin sopivaa ratkaisua uudesta arkkitehtonisesti korkeatasoisesta uurnahauta-alueesta. Seurakunta halusi tarjota Tapiolan asukkaille hautapaikan oman kirkon läheisyydestä.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Kirkkoympäristö itsessään luo alueelle erityisluonteen. Jo suunnittelukilpailun edellytyksenä oli luoda kirkkotarhaan ympäröivästä melusta ja liikenteestä suljettu tila, jossa voi tuntea rauhan ja yksityisyyden.

Suunnitelman "idea" ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? "Ajan jakso". Arkkitehti, professori Ilmari Lahdelman perusajatuksena suunnitelmassa on jatkaa hienoviritteisellä tavalla suomalaiseen hautaamisen liittyvää perinnettä, sitä liiaksi kerralla muuttamatta. Toteutus noudattelee kirkon arkkitehtuuria järjestelmällisyydellään ja materiaaleillaankin.

Huomiot ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista, muistelupaikasta ym. Muistolehdon viheralueen hoito on urakoitu. Seurakuntayhtymän työntekijät huolehtivat muistelupaikan kynttilöistä ja kukista viikoittain.

Miten on järjestetty paikka omaisten muistamisille? Kynttilöitä voi asettaa kynttilähuoneeseen ja lyhdyille on oma telineensä.. Kukkia voi tuoda erillisille betonipaaseille.

Onko alueella mahdollisuus sirotteluun sekä uurnan hautaamiseen? Sirottelu ei ole mahdollista. Tuhkat haudataan uurnassa.

Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Rakentamiskustannukset koko uurnahautausmaasta n. 1.825.000,00 €. Ylläpitokustannukset eivät ole tiedossa.

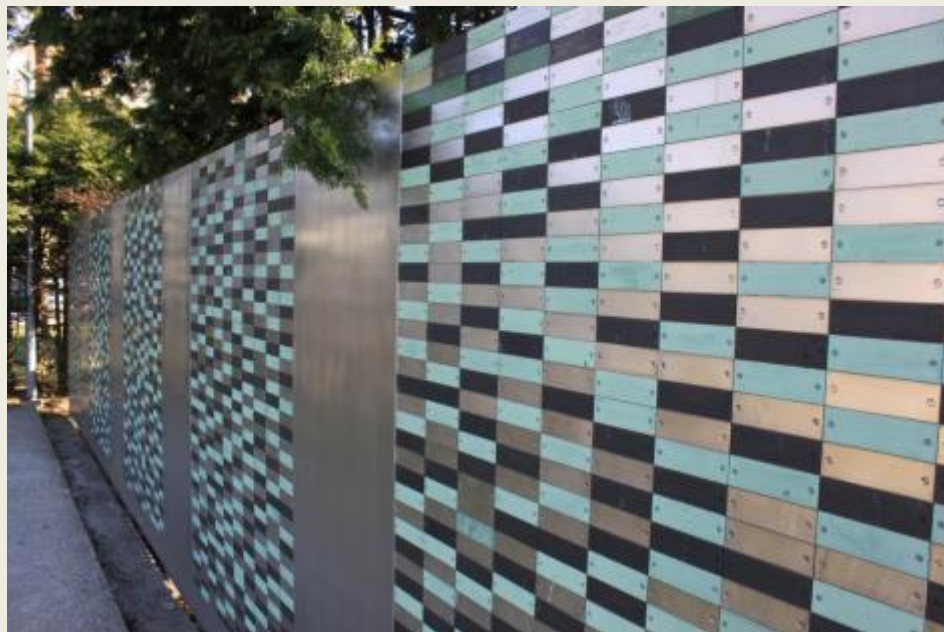
Kuva 2 Kukkia voi tuoda betonisten tasojen päälle.

Kuva 4 Lyhdyille on oma teline.

Kuva 3 Kynttilähuone

Kuva 5 Nimilaattojen seinä

Kuva 6 Kookkaisiin mäntyihin on kohdistettu maahan upotettuja valaisimia.

Kuva 7 Ilmakuva. Kirkkotarha sijaitsee yläkulmassa vasemmalla.

Kuva 8 Uurnalehdon kartta

Malmin Viikin kolmion muistolehto

Kuva 1 Malmin Viikin kolmion muistolehto on nurmipeitteinen

Sijainti: Malmin kalmistotie, Helsinki

Valmistumisvuosi: 1997

Koko: noin 500 m²

Suunnittelija: Maisemasuunnittelu Iisakkila & Byman

Muistomerkit: Muistolehdon keskellä on valkea malja. Nimilaatat kiinnitetään kivitiiliseen aitaan.

Alueen kuvaus: Muistolehto on osa Malmin hautausmaan Viikin kolmion aluetta. Hauta-aluetta peittää nurmi ja kasvillisuutena ovat kookkaat koivut.

Suunnittelun lähtökohdat: Viikin kolmion alueesta järjestettiin kutsukilpailu, jonka voitti Maisemasuunnittelu Iisakkila & Byman yhteistyössä

Arkkitehtitoimisto Aartelo & Pirosen kanssa. Maisemasuunnittelijat vastasivat varsinaisesta hautausmaasuunnittelusta ja arkkitehdit rakennusten ja rakenteiden suunnittelusta. Lähtökohtana oli hautausmaa-alueen rauhoittaminen vieressä olevan tien melulta.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Muistolehto on osana muuta hautausmaata. Kookkaiden koivujen luoma arvokkuus sopivat hautausmaaympäristöön. Tiemelun torjuntaan hautausmaan reunalle rakennettiin korkea betonimuuri sekä istutettiin kasvillisuutta.

Suunnitelman ”idea” ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? Selvä ja näkyvä tilajako. Tilanjakoa on tehty näyttävillä rakenteilla ja kasvillisuudella.

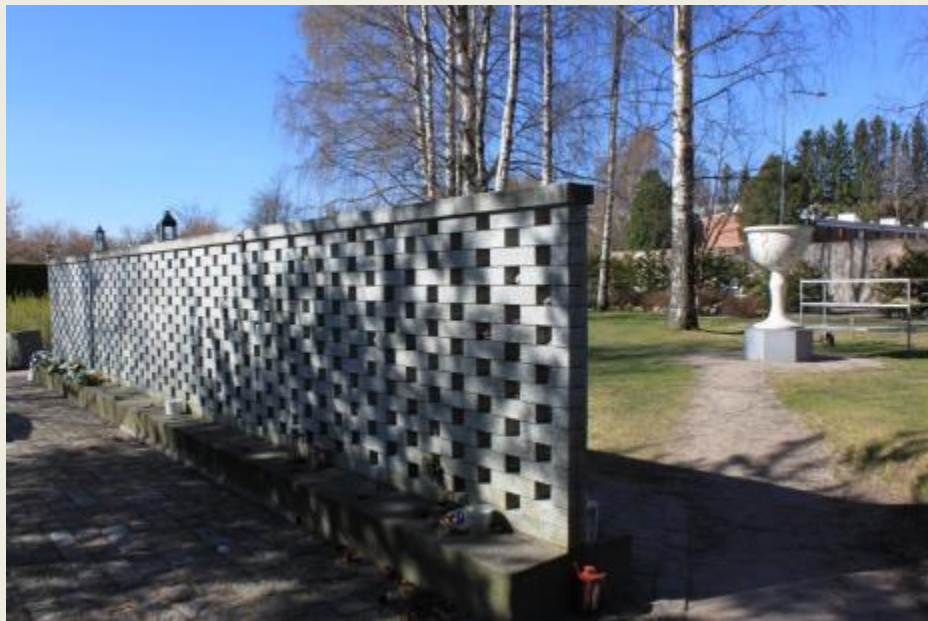
Huomiot ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista, muistelupaikasta ym. Alue on ollut viimeiset neljä vuotta aktiivisemmassa käytössä. Muistelupaikalta poistetaan lakastuneet kukat kesäaikana viikoittain. Toisinaan joudutaan siirtämään hauta-alueelle tuodut kukat ja kynttilät yhteiselle muistelupaikalle. Neljän vuoden aikana on kahteen kertaan tehty huonokuntoisten muistoesineiden siivous. Siivouksesta on tiedotettu omaisille kyltein. Omaisets huolehtivat itse nimilaattojen puhdistuksesta.

Miten on järjestetty paikka omaisten muistamiselle? Nimilaattojen luona on taso, johon voi tuoda kynttilöitä ja kukkia. Kivien väleissä olevissa koloissa on runsaasti omaisten tuomia muistoesineitä.

Onko alueella mahdollisuus sirotteluun sekä uurnan hautamiseen?

Sirottelu ei ole mahdollista. Tuhka haudataan ilman uurnaa.

Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Muistolehto on rakennettu osana isompaa kokonaisuutta. Muistolehtoon kohdistuvista rakentamis- ja ylläpitokustannuksista ei ole tietoa.

Kuva 2 Muistolehdon reunalla on kivitiiilistä rakennettu seinä, johon kiinnitetään nimilaatat.

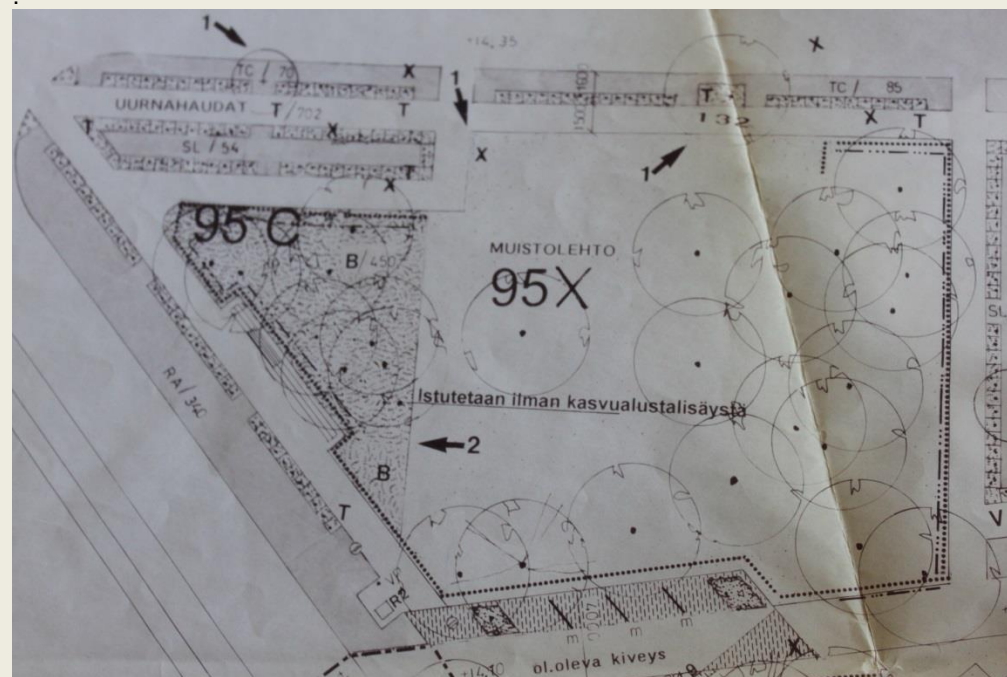
Kuva 3 Nimilaatat on kiinnitetty kiviseinämään. Kivitiiilien lokeroissa on runsaasti muistoesineitä.

Kuva 4 Kukkia ja kynttilöitä voi tuoda kiviseinän edessä olevalle tasolle

Kuva 5 Ilmakuva. Muistolehto merkitty nuolella

Kuva 6 Valokuva suunnitelmapiiroksesta

Varkauden kirkkolehto

Kuva 1 Kirkkolehto reunustaa Varkauden kirkkoa

Sijainti: Savontie 1, Varkaus

Valmistumisvuosi: 2002

Koko: Kirkkolehto kokonaisuudessaan 6 500 m²

Suunnittelija: Viherteema, suunnitteluhortonomi Jarmo Väisänen

Muistomerkit: Taiteilija Taru Mäntysen pronssiveistos ”He ovat ylösnousemuksen lapsia”. Yhteismuistomerkit, joihin tulevat vainajien nimilaatat, ovat kolmen graniittipilarin kokonaisuuksia.

Alueen kuvaus: Kirkkolehto on rakennettu 1939 valmistuneen Varkauden kirkon aiemmin osittain luonnontilaisena olleeseen ympäristöön. Aluetta ympäröi teräsaita ja korkeuserot on huomioitu graniittimuurein terassoimalla. Kapasiteetti on 22 000 tuhkasijaa. Alueella ovat säilyneet vanhat, kookkaat

männyt. Hauta-alueet ovat nurmipeitteiset. Porrastukien reunalla on kasvillisuutta.

Suunnittelun lähtökohdat: Sovittaa muistolehto arvokkaaseen kirkkoympäristöön. Alkuperäistä puustoa ja maastonmuotoja on kunnioitettu ja hyödynnetty.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Alue toteuttaa vanhaa perinnettä hautausmaan sijoituksessa kirkkopihaan.

Suunnitelman ”idea” ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? Alueen haluttiin tukevan kirkkorakennuksen arkkitehtuuria. Materiaalit, värit ja muotoilut valittiin neutraaliksi sekä tyylikkääksi kokonaisuudeksi. Alue kokonaisuudessaan huomioi ympäristönsä.

Huomiot ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista, muistelupaikasta ym. Alueella on selkeät taulut, joissa on opastettu omaisia kynttilöiden ja kukkien tuonnissa. Poluilta luodaan lumet talvella.

Miten on järjestetty paikka omaisten muistamisille? Jokaisen yhteismuistomerkkiryhmän keskellä on kynttiläteline ja liuskekivitaso omaisten muistamisille.

Onko alueella mahdollisuus sirotteluun sekä uurnan hautaamiseen?

Muistolehtoon tuhkat haudataan ilman uurnaa. Sirottelu ei ole mahdollista. Tuomiokapituli ei hyväksynyt sirottelua käyttösuunnitelmaan.

Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Koko kirkkolehdon rakentamiskustannukset olivat noin 211.000 €, joista merkittävimpana kustannuserinä olivat metalliaita, yhteismuistomerkit ja kiviterassit. Ylläpitokustannukset muistolehdon osalta ovat noin 1.000 €/vuosi.

Kuva 2 Kirkkolehto on Varkauden kirkon piha-alueella

Kuva 3 Alueella on selkeät opasteet

Kuva 4 Taru Mäntysen teos "He ovat ylösnousemuksen lapsia"

Kuva 5 Nimikivien välissä on takoraudasta ja liuskekivistä tehty taso kukille ja kynttilöille

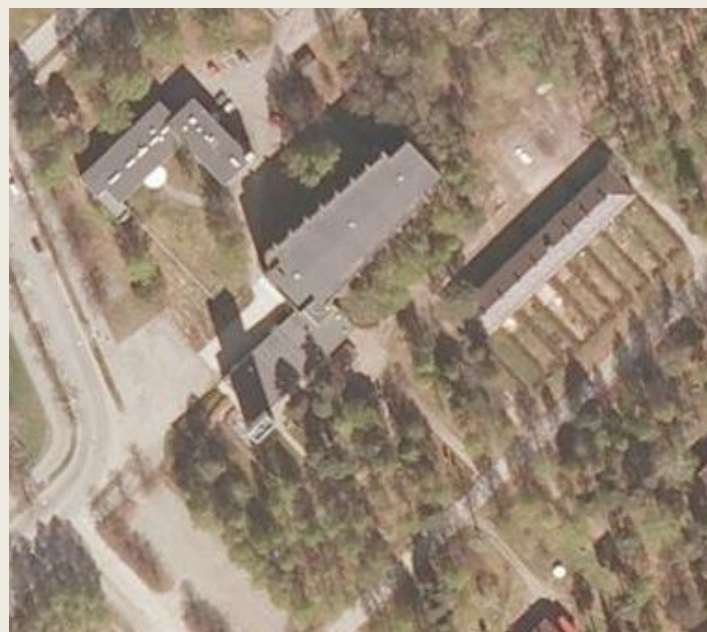
Kuva 6 Taideteos on kohdevalaistu

Kuva 8 Kirkkolehto on porrastettu graniittikivin

Kuva 7 Omaisille on ohjetauluja nimikivien luona

Kuva 9 Ilmakuva. Muistolehto on alhaalla keskellä

Mikkelin Vanhan Pohjoisen hautausmaan muistolehto

Kuva 1 Muistolehdon nimikivet ja sirottelualue

Sijainti: Poleninkatu, Mikkel

Valmistumisvuosi: 2008

Koko: noin 250 m²

Suunnittelija: Osasto- ja palkkisuunnitelmat Arkkitehti Bey Heng sekä viherrakennussuunnitelma ylipuutarhuri Jaana Nyström yhteistyössä Ramboll Oy:n kanssa.

Muistomerkit: Ylipuutarhuri Jaana Nyströmin suunnittelema nimikivi on muistolehtoalueen keskellä.

Alueen kuvaus: Kokonaisuudessaan alue on ollut arkkuhautauskäytössä 1800-luvun puolivälistä 1900-luvun alkupuolelle asti.

Suunnittelun lähtökohdat: Vanha hautausmaa oli vähitellen jäänyt pois käytöstä. Sijainti keskellä kaupunkia, helposti saavutettavissa oli saanut miettimään alueen uudelleen käyttöä tuhkien hautaamista varten. Alueelle on suunniteltu useita erillisiä tuhkahauta-alueita, jotka on toteutettu vähitellen.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Tuhkahauta-alueet on suunniteltu osaksi vanhaa, historiallista hautausmaata. Vanhaa kasvillisuutta, kuten alppiruusuja ja kuusia on säästetty.

Suunnitelman ”idea” ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? Vanhan hautausmaa-alueen uudelleenkäyttö erilaisina tuhkahauta-alueina.

Huomiot ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista, muistelupaikasta ym. Muistolehdon hauta-alue on nurmipeitteinen. Sirottelualue on kivikkoa.

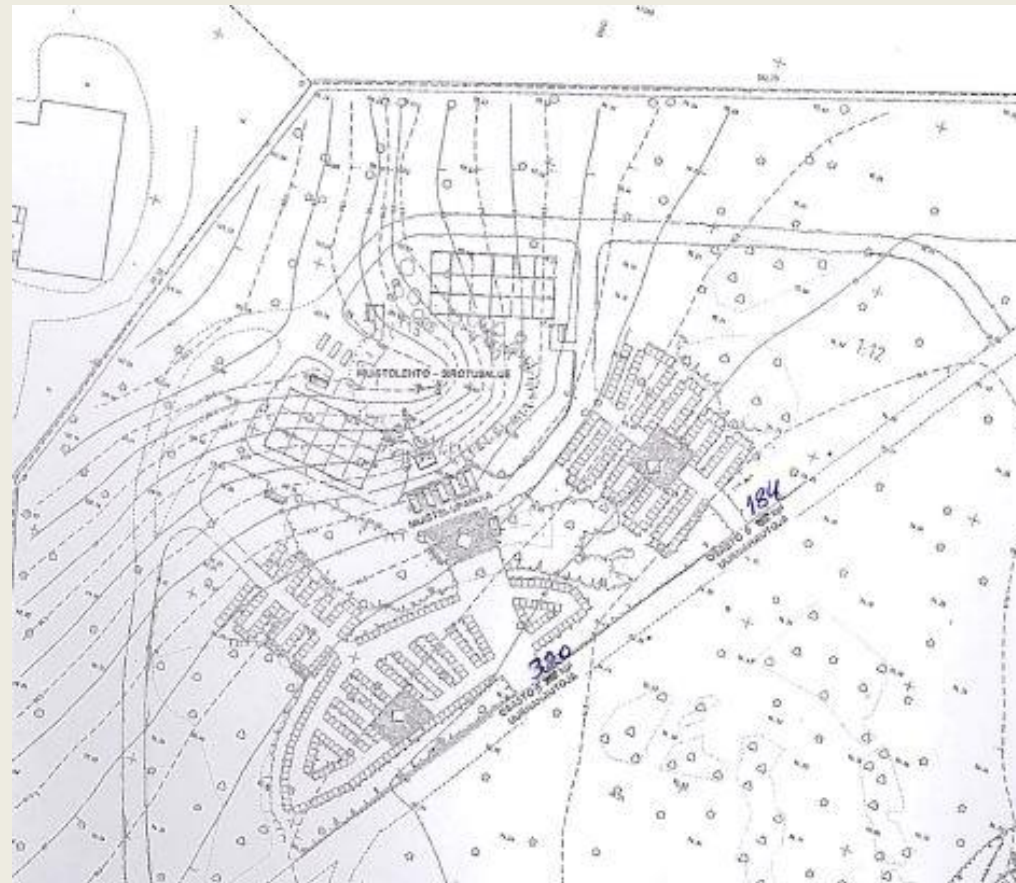
Miten on järjestetty paikka omaisten muistamisille? Kukkia ja kynttilöitä voi tuoda nimikivien eteen.

Onko alueella mahdollisuus sirotteluun sekä uurnan hautaamiseen? Kyllä.

Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Hautausmaalle on rakennettu eri tuhkahauta-alueita osissa eri vuosina. Rakentamiskustannuksia ei ole eritelty muistolehdon osalta. Ylläpitokustannukset sisältyvät isomman alueen ylläpitokustannuksiin.

Kuva 2 Ilmakuva. Muistolehtoalue keskellä ylhäällä.

Kuva 3 Suunnitelmapiirros

Mäntykankaan uurnametsähautausmaan muistolehto

Kuva 1 Muistolehto sijaitsee metsäisellä ja kallioisella alueella Mäntykankaan hautausmaalla.

Sijainti: Laukaantie 5, Jyväskylä

Valmistumisvuosi: 1997 (keskusaukio, katos ja kolumbaario 2002)

Koko: noin 200 m²

Suunnittelija: Viherteema, suunnitteluhortonomi Jarmo Väisänen (alue- ja vihersuunnittelu; Arkkitehtitoimisto Risto Oikarinen (arkkitehtisuunnittelu)

Muistomerkit: Muistolehdossa on kaksi nimikiveä.

Alueen kuvaus: Alue on luonnontilainen mäntykangas, jossa on kivikkoa. Alueella kulkevat polut ovat kivituhkapintaiset. Muistolehdon ja sirottelualueen välittömässä läheisyydessä on kolumbaario, keskusaukio ja katos ulkotilaisuuksia varten ja vesiaihe. Alueella on selkeät opasteet.

Suunnittelun lähtökohdat: Uurnametsähautausmaa on alueella, joka oli olemassa olevan hautausmaan osa. Kivinen ja kallioinen alue ei soveltunut arkkuhautaukseen ja oli käyttämättömänä. Suunnittelun lähtökohtana on ollut mahdollisimman paljon luonnonelementtejä säästävä ja niitä hyödyntävä toteutus.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Metsämaisema on rauhoittava ja arvokas ympäristö.

Suunnitelman ”idea” ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? Uurnametsä. Luonnolliset maastonmuodot, kalliot ja kivet on huomioitu. Pääsääntöisesti kaikki merkittävät puut on säilytetty.

Huomiot ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista, muistelupaikasta ym. Metsäinen alue on helppohoitoinen. Lumettomana aikana työntekijä käy viikoittain keräämässä kynttilät ja kuihtuneet kukat pois muistelupaikoilta. Lehtipuut on poistettu alueelta, että maa pysyisi karuna kanervikkona. Vesiaihe on puhdistettava roskista säännöllisesti.

Miten on järjestetty paikka omaisten muistamisille? Nimikivien edessä on taso kynttilöille ja kukille.

Onko alueella mahdollisuus sirotteluun sekä uurnan hautaukseen?

Alueella on erilliset osastot tuhkien hautaukseen ja sirotteluun. Tuhkat haudataan pintamaan alle ilman uurnaa. Kiviseen maaperään ei voi laittaa uurna-astiaa.

Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Uurnametsähautausmaa, keskusaukio, katos ja kolumbaario suunnitteluineen yhteensä 1.076.844 mk.

Kuva 2 Mäntykankaan hautausmaan uurnametsäalueen opaskartta.

Kuva 3 Kivituhkapolku johtaa muistolehtoalueelle.

Kuva 4 Ilmakuva. Muistolehto ylhäällä vasemmalla ja kappeli oikealla.

Kuva 5 Muistolehdon takana on kolumbaario

Kuva 6 Muistolehdon nimikiven edessä on paikka muistamisille.

Kuva 7 Sirottelualueen nimikivi.

Vanajan Rauhanmaa

Kuva 1 Muistolehdon nimikivet ja muistomerkki

Sijainti: Hautausmaantie 1, Hämeenlinna

Valmistumisvuosi: 2003

Koko: 10 000 m²

Suunnittelija: Hämeenlinnan seurakuntayhtymän hautaustoimen päällikkö Kari Laiho; mitoitus- sekä sähkö- ja valaisinsuunnitelmat Virpi Tervomaa.

Muistomerkit: Kookas, makaava, graniittinen muistokivi, jossa on teksti. Nimilaattoja varten on yhdeksän graniittista kivipaasia.

Alueen kuvaus: Vanajan hautausmaa on ollut käytössä 1200-luvulta asti. Muistolehto muodostuu nurmetetusta hauta-alueesta sekä kasvillisuuden, nimikivien sekä muistomerkin ympäröivästä kivetetystä muistelupaikasta.

Suunnittelun lähtökohdat: Vanajan hautausmaalle oli tarve saada oma muistolehto. Kuten oli jo Hämeenlinnan seurakuntayhtymän Vuorentaan ja Ahveniston hautausmailla.

Miten hautausmaan erityisluonne on huomioitu suunnittelussa? Muistolehto sijaitsee arvokkaalla paikalla keskiaikaisen kirkon lähellä. Kirkon harmaat kivet toistuvat muistolehdon harmaissa kivipaaseissa.

Suunnitelman ”idea” ja miten se on ratkaistu toteutuksessa? Muistelupaikka haluttiin helpoksi tavoittaa. Parkkipaikka sijaitsee lähellä.

Huomiot ylläpidosta eri vuodenaikoina, materiaaleista muistelupaikasta ym. Alue on helppohoitoinen. Kävelytasossa sijaitsevat valaisimet ovat olleet ongelmalliset. Vesi kertyy valaisimiin ja ne ovat syöpyneet. Muistelupaikkaa on siivottava säännöllisesti. Kesäkukkia on istutettuna matalan muurin reunalla.

Miten on järjestetty paikka omaisten muistamisille? Nimilaatoille on paikat kivipaasien kolmella sivulla. Suuren muistomerkin edessä on teline kynttilöitä ja kukkia varten.

Onko alueella mahdollisuus sirotteluun sekä uurnan hautaamiseen?

Muistolehtoon ei voi sirotella tuhkaa. Tuhka haudataan ilman uurnaa, mutta mikäli uurnaa ei pystytä avaamaan voidaan tuhka haudata uurnassa.

Rakentamis- ja ylläpitokustannukset: Rakentamiskustannukset olivat 58.000 €. Ylläpitokustannuksia ei ole eritelty muun hautausmaan kustannuksista.

Kuva 2 Muistolehto on lähellä Vanajan keskiaikaista kirkkoa.

Kuva 3 Muistelupaikan muistomerkin edessä on taso kynttilöille ja lyhdyille.

Kuva 4 Lyhtyjen tuonti on kielletty muistolehtoon

Kuva 5 Ote hautausmaakaavasta

Kuva 6 Ilmakuva. Muistolehto ylhäällä vasemmalla.

Lähteet:

Hautamäki, Ranja. 2000. Portti puutarhaan, historiallisten puutarhojen inventointiopas. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 21. Helsinki: Museovirasto.

Korson kirkon muistolehto:

Ilmakuva: Bing Maps www.bing.com/maps

Hautausmaakaava: Vantaan seurakuntayhtymä, kopio

<https://www.vantaanseurakunnat.fi/fi/kirkot/kirkot/korson-kirkko/uurnalehto>

Aho, M. Hautaustoimen päällikkö. Vantaan seurakuntayhtymä. 2014. Henkilökohtainen tiedonanto. 25.4.2014

Hockman, Tuula. 2004. Levähdyspaikka – Vantaan seurakuntien hautausmaat keskiajalta nykypäivään. Helsinki Kirjapaja Oy.

Hämeenkyliän kirkon muistolehto

<https://www.vantaanseurakunnat.fi>

Ilmakuva: Bing Maps www.bing.com/maps

Suunnitelma: http://www.hemgard.fi/k_hk.htm

Aho, M. Hautaustoimen päällikkö. Vantaan seurakuntayhtymä. 2014. Henkilökohtainen tiedonanto. 25.4.2014

Hockman, Tuula. 2004. Levähdyspaikka – Vantaan seurakuntien hautausmaat keskiajalta nykypäivään. Helsinki Kirjapaja Oy.

Keskinen, H., Leskinen, P. & Lohela, T. 2001. Suomi viherrakentaa 2001. Helsinki: Viherympäristöliitto ry.

Raision kirkkauden kappeli

Ilmakuva: Bing Maps www.bing.com/maps

hautausmaakaava: www.raisionseurakunta.fi

Jantonen, M. 2014. Seurakuntapuutarhuri. Raision seurakunta. Henkilökohtainen tiedonanto. 28.3.2014.

Jantonen, M. Seurakuntapuutarhuri. Raision seurakunta. 1.4.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 2.4.2014.

Vaasan uusi muistolehto

Ilmakuva: Bing Maps www.bing.com/maps

www.vaasaevl.fi

Mäkinen, P. Hautaustoimen päällikkö. Vaasan seurakuntayhtymä. 17.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 26.1.2014.

Mäkinen, P. Hautaustoimen päällikkö. Vaasan seurakuntayhtymä. 2014. Henkilökohtainen tiedonanto. 8.5.2014.

Vaasan reunakivellinen muistolehto

Ilmakuva: Bing Maps www.bing.com/maps

www.vaasaevl.fi

Mäkinen, P. Hautaustoimen päällikkö. Vaasan seurakuntayhtymä. 17.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 26.1.2014.

Mäkinen, P. Hautaustoimen päällikkö. Vaasan seurakuntayhtymä. 2014. Henkilökohtainen tiedonanto. 8.5.2014.

Peräseinäjoen muistolehto

Ilmakuva: www.paikkatietoikkuna.fi

Hautausmaakaava: Seinäjoen seurakunta.

www.seinajoenseurakunta.fi

Karttunen, E. Puistopäällikkö. Seinäjoen seurakunta. 21.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 26.1.2014.; 7.5.2014. Pjoen muistolehto. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 7.5.2014.

Koivisto, M. Erityisammattimies. Seinäjoen seurakunta. 2014. Henkilökohtainen tiedonanto. 8.5.2014.

Lahjajarjun muistolehto

Ilmakuva: Bing Maps www.bing.com/maps

www.jyvaskylanseurakunta.fi

Harju-Soini, S. Ympäristösuunnittelija. Suunnitteluhortonomi. Ympäristösuunnittelu Harju-Soini Ky. 4.4.2014. Opinnäytetyöni muistolehdoista. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 6.4.2014.

Pekuri, A. Hautaustoimen päällikkö. Jyväskylän seurakunta. 17.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 26.1.2014; 24.3.2014. Muistolehtojen suunnittelu. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 25.3.2014.

Pekuri, A. Hautaustoimen päällikkö. Jyväskylän seurakunta. Henkilökohtainen tiedonanto. 5.5.2014.

Väisänen, J. Suunnitteluhortonomi. Viherteema Oy. 2.4.2014. Muistolehtojen suunnittelu. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 3.4.2014.

Turun hautausmaan muistolehto

ilmakuva: www.paikkatietoikkuna.fi

www.turunseurakunnat.fi

Grannas, H. 2014. Suunnitteluhortonomi. Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä. Henkilökohtainen tiedonanto. 28.3.2014.

Kaisti, R., Puhakka, M. 2001. Unikankareen kummulta Skanssin malmille – Turun hautausmaan vaihteita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kaisti, R. & Mannerkorpi, M. 2001. Turun ja Kaarinan hautausmaat. Turku: Kirjapaino Grafia Oy.

Mannerkorpi, M. 2014. Hautaustoimen päällikkö. Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä. Henkilökohtainen tiedonanto. 28.3.2014.

Rastimo, U. Hallintojohtaja. Varatuomari. Puhe hautausmaajuhlassa Turun hautausmaalla 22.6.1983. Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän arkisto.

Levon hautausmaan muistolehto

www.lahdenseurakuntayhtyma.fi

Aartolahti, M. 2014. Suunnitteluhortonomi. Lahden seurakuntayhtymä. Henkilökohtainen tiedonanto. 11.4.2014.

Alanne, S. 2014. Puistopäällikkö. Lahden seurakuntayhtymä. 15.4.2017. Vielä muutama kysymys. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 16.4.2014.

Nykänen, E. Seurakuntapuutarhuri. Lahden seurakuntayhtymä. 17.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 26.1.2014; 3.4.2014. Muistolehtojen suunnittelu. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 5.4.2014.

Tapiolan kirkkotarhan muistolehto

Ilmakuva: Bing Maps www.bing.com/maps

Hautausmaan kartta: www.espoonseurakunnat.fi

Lahdelma, I. Professori, Arkkitehti SAFA. Arkkitehtitoimisto Lahdelma & Malkamäki Oy. 28.3.2014. Muistolehtojen suunnittelu. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 30.3.2014.

Renqvist, M. Ylipuutarhuri. Espoon seurakuntayhtymä. 2014. Henkilökohtainen tiedonanto 25.4.2014.

Tonteri, L. Hautaustoimen päällikkö. Espoon seurakuntayhtymä. 22.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 26.1.2014.

Malmin Viikin kolmion muistolehto

Ilmakuva: Bing Maps www.bing.com/maps

www.helsinginseurakunnat.fi

Iisakkila, Leena. 2000. Maisema-arkkitehti ajan virrassa. Helsinki: Puutarhaliitto ry, Viherympäristöliitto ry.

Keskinen, H., Leskinen, P. & Lohela, T. 2001. Suomi viherrakentaa 2001. Helsinki: Viherympäristöliitto ry.

Ollila, J. Ylipuutarhuri. Helsingin seurakuntayhtymä. 2014. Henkilökohtainen tiedonanto. 25.4.2014.

Tegel Satu. 2010. Malmin hautausmaan puisto-opas. Helsinki: Tyylipaino Oy.

Varkauden kirkkolehto

ilmakuva: www.paikkatietoikkuna.fi

www.varkaudenseurakunta.fi

Kotilainen, S. Seurakuntapuutarhuri. Varkauden seurakunta. 17.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 26.1.2014.; 25.4.2014. Varkauteen tulo. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 27.4.2014.

Väisänen, J. Suunnitteluhortonomi. Vihersteema Oy. 25.3.2014. Muistolehtojen suunnittelu. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 27.2.2014

Mikkelin Vanhan Pohjoisen hautausmaan muistolehto

Ilmakuva: www.paikkatietoikkuna.fi

Nyström, J. Ylipuutarhuri. Mikkelin tuomiokirkkoseurakunta. 17.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 26.1.2014; 3.4.2014. Muistolehtojen suunnittelu. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 5.4.2014.

Mäntykankaan uurnametsähautausmaan muistolehto

Ilmakuva: Bing Maps www.bing.com/maps

www.jyvaskylanseurakunta.fi

Leppämäki, A. Työnjohtaja. Jyväskylän seurakunta. Henkilökohtainen tiedonanto. 5.5.2014.

Pekuri, A. Hautaustoimen päällikkö. Jyväskylän seurakunta. Henkilökohtainen tiedonanto. 5.5.2014.

Vanajan Rauhanmaan muistolehto

Ilmakuva: Bing Maps www.bing.com/maps

Laiho, K. Hautaustoimen päällikkö. Hämeenlinnan seurakuntayhtymä. 17.1.2014. Kiinnostusta uurnalehtoihin. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 26.1.2014; 31.3.2014. Muistolehtojen suunnittelu. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 5.4.2014.; 28.4.2014. Muistolehtojen suunnittelua. Vastaanottaja Tuija Pajunen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 28.4.2014.